

BROJ 490 GODINA XI
ŠIBENIK, 7. VELJAČE 1962.
List izlazi svake srijede * Uređuje redakcijski kolegij * Glavni i odgovorni urednik — NIKOLA BEGO * Uredništvo: Šibenik, Ul. Jelke Bučić 5 * Telefon uredništva 25-62 * Ručkopisi se ne vraćaju

šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

Cijena 20 dinara * Izdaje: Novinsko-izdavačko poduzeće »Štampa« Šibenik * Direktor

MARKO JURKOVIĆ * Mjesečna pretplata za FNRJ 100 dinara, za inozemstvo 200 dinara * Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 435-11-8 * Telefon štamparije 22-28 i 29-53

Decentralizacija ekonomske jedinice

KONAČNO SE MOŽE REĆI: OD 4122 PODUZEĆA U HRVATSKOJ, U KOJIMA JE UPOSLENO 633.600 RADNIKA PRAVILNIKE O RASPODJELI OSOBNIH DOHODAKA I ČISTOG PRIHODA NIJE U ROKU DONIJELA 169 PODUZEĆA SA 8197 UPOSLENIH. MEĐUTIM, VJERUJE SE, DA SU I TA PODUZEĆA U TOKU SIJEČNJA OVE GODINE DONIJELA TE PRAVILNIKE.

Posebno je pitanje kako su ti interni propisi izrađeni i kakve su primjene u kolektivnu omogućili. Prema intencijama naše privredne politike, principi i zakonitosti dohotka trebalo je da u pravilnicima o raspodjeli čistog prihoda i pravilnicima o poslovanju i upravljanju u ekonomskim jedinicama dođu do punog izražaja i osiguraju njihov konsekventan primjenju. Praksa, čini se, nije potvrdila ta očekivanja. Jer, podaci iz jedne analize kažu da je to omogućeno tek u nešto više od 600 poduzeća, u 2938 poduzeća omogućena je djelomična primjena zakonitosti, i to uglavnom kroz unutrašnju raspodjelu dohotka u okviru raspodjele osobnih dohoda i dijelom fondova ili samo osobnih dohoda ispravljenih korekcionim faktorima, uštedom materijalnih troškova, radnog vremena i slično. Pravilnici u nešto više od 800 poduzeća samo su deklarativnog karaktera i ekonomskim jedinicama odnosno kolektivnu ne daju mnogo veća prava od dosadašnjih.

Novim mjerama se pored raščlanjivanja organizacione strukture poduzeća na ekonomske jedinice težilo i stvaranju boljih uvjeta za formiranje i razvijanje kvaliteta novih materijalnih i društvenih odnosa. No, ni ti principi nisu svuda došli do izražaja. Jer, prema dosadašnjim, nepotpunim podacima samo u nešto više od 60 posto poduzeća organski su formirali ekonomske jedinice tako, da u njima postoje uvjeti za razvoj decentralizacije i demokratizacije u poslovanju i neposrednom upravljanju. Neka su poduzeća raščlanila svoju organizacionu strukturu po konvencionalnoj teoriji grupiranja srodnih stručnosti i operacija, ne obračunajući pri tome pažnju na objedinjavanje takvih stručnosti i faze radova u tehnološkom procesu, te na prijeko potrebno stvaranje većih učinaka. U poduzećima, koja su tako — naprećac — osnovala ekonomske jedinice često dolazi do tipičnog trenja računovodstva, komercijalnog, tehničkog, nabavnog i prodajnog sektora s proizvodnim jedinicama. U brodogradilištu »Uljanik« npr., ekonomskim jedinicama su pored raspodjele osobnih dohoda (koji se formiraju korekcionim ušteda) određena i neka prava iz oblasti radnih odnosa i organizacije rada. Međutim, centralne službe — i ako se novi sistem primjenjuje tek nekoliko mjeseci — traže objedinjavanje srodnih stručnosti iz pogona u centru, čime se smanjuje sadržaj rada i odgovornost pogonskih rukovodilaca. Naravno, ekonomske jedinice u proizvodnim pogonima suprostavljaju se takvim stavovima i zahtijevaju veću decentralizaciju zadržavajući veoma čvrstih centralnih službi npr. računovodstva, komercijalne službe, konstrukcijskog ureda i pripreme rada.

U mnogim drugim kolektivima osnivanje ekonomskih jedinica i raspodjela po učinku unijeli su i brojne pozitivne momente. U nekim građevnim poduzećima radnici daju inicijativu za štednju materijala, strojeve kraće vrijeme zadržavaju na gradilištima, a u zagrebačkoj Tvornici za pamučnu industriju npr., nestalo je one otrcane fraze »mrzi me šef« ili majstor mi je odredio nižu satnicu« i sada je zamijenjena, naravno za neradise sa »radnici me ne žele u svom odjelu«. Tako je bilo i nekoliko slučajeva da su radnici u svojim ekonomskim jedinicama smijenili i majstore po edinih smjena. U Tvornici duhana u Rovinju i zagrebačkom poduzeću »Rapid« i nekim drugim, radnici zahtijevaju da uz strojnu obradu u slobodno vrijeme obavljaju i ručne radove, jer bi za to plaćali drugoj e-

konomske jedinici. Time su ostvarili veće rezultate, a za svoje pa prema tome i osobne dohotke. U ranijoj raspodjeli radnici nisu bili zainteresirani da se neproduktivno vrijeme pretvori u produktivno, jer im se uloženi ekstra napor nije plaćao. U kolektivnu DIP-a iz Brezovice, Šumsko-poljoprivrednog gospodarstva iz Koprivnice ustanovljeno je za nekoliko mjeseci primjene novih pravilnika, da neke ekonomske jedinice imaju u svom sastavu, s obzirom na vrstu radova, tačva radna mjesta koja remete pravilnu raspodjelu, povisuju cijenu finalnog proizvoda i onemogućuju tačnu i ažurnu evidenciju troškova. Stoga se sada, da bi se otklonili ti nedostaci, vrše stanovišta poboljšanja u organizacionoj strukturi poduzeća.

Prema tome još nije kasno, da se i u onim poduzećima u kojima su pravilnici na brzinu i nesolidno izrađeni isprave pojedine nepravilnosti. Tim više što će daljnja razrada novog sistema raspodjele biti stalni zadatak kako kolektiva, tako i organa radničkog samoupravljanja i sindikalnih organizacija.

Lj.V.

Konferencije Saveza komunista u tvornicama i ustanovama Investicije su se isplatile

U Tvornici glinice i aluminija

Tvornica glinice i aluminija u Lozovcu osnovana je 1937. godine i najstarija je tvornica te vrste na Balkanu. Podignuta u blizini neiscrpnih izvora boksita i ugljena, slapova Krke, koji su podesni za proizvodnju električne energije, a siromašni seljaci iz krša bili su jeftina radna snaga, izgradnja novih i modernijih tvornica aluminija pala je na posljednje mjesto. Bilo je mišljenja, da se tvornica poruši, ali se kolektiv nije pomirio s tim.

Ne podležeći atmosferi što većeg ličnog primanja lozovački proizvođači su sami našli da se ulaganje u proizvodnju ključ, da se prije svega vrata tvornice ne zatvaraju, da se održi u konkurenciji, a zatim i da pobijedi, pa su sedam godina sakupljali sredstva kako bi izvršili rekonstrukciju i modernizaciju pogona elektrolize. Tu ideju »duga sedam godina« ostvarili su krajem prošle godine. Za rekonstrukciju tog pogona utrošeno je 785 milijuna, iz vlastitih fondova utrošili su 500 milijuna.

Zato nije čudnovato što se na konferenciji organizacije Saveza komunista, održane prošle nedjelje u prisustvu 150 delegata i organizacionog sekretara Kotarskog komiteta SK Nikice Bujasa i sekretara Općinskog komiteta SK Cire Milutina, kao crvena nit kroz cjelokupnu diskusiju isticao značaj rekonstrukcije tog pogona i usavršavanje tehnološkog procesa.

U vrijeme teške situacije u kolektivnu organizaciju Saveza komunista bila je ta koja je hlad-

nokrvno i sa svom ozbiljnošću analizirala postojeće stanje, smirivala situaciju, pronalazila unutrašnje rezerve i mogućnosti za prilagodavanje novo nastaloj situaciji. Organizacija Saveza komunista je bila najstabilniji oslonac organima upravljanja i uvožim jasnim i nedvosmislenim stavom uspjela angažirati čitav kolektiv na zadacima koji su omogućili da se problemi ponuđeno rješavaju — naglašeno je u diskusiji na konferenciji.

Međutim, ono što je konferenciji dalo pravu vrijednost i karakter godišnjeg dogovora komunista je to, po našem mišljenju, nešto drugo. Komunisti Tvornice glinice i aluminija su na konferenciji pokazali da neće stati na pola puta. Jer, kako su isticali diskutirajući usprkos tome što se na širem planu prišlo rješavanju čitavog kompleksa pitanja proizvodnje, mnoge se stvari ne provode dovoljno energično i smijelo, nego naprotiv, polovično.

U decentralizaciji radničkog samoupravljanja u ovoj tvornici se otišlo daleko. Kolektiv je usvojio princip daljnje demokratizacije i prenošenja upravljačkih kompetencija na neposredne proizvođače, tj. udružene radne zajednice kao najviši organ, što je uveliko olakšalo primjenu novih privrednih mjera i osiguralo, na osnovu iskustva, budućnost poduzeća. Sada radnički savjet vrši one funkcije koje mu povjere udružene radne zajednice. On ih vrši u njihovo ime. Novi sistem upravljanja — rečeno je na konferenciji — ne bi

bilo moguće postaviti i bio bi nepotpun, kada ne bi uključivao i raspolaganje svim sredstvima poduzeća od strane udruženih radnih zajednica. Aktima udruženih radnih zajednica utvrđeno je da svaka radna zajednica kao samoupravna jedinica raspolaže dijelom čistog prihoda poduzeća iz kojeg podmire lične dohotke svojih radnika i fondove za proširenje i unapređenje djelatnosti, te ostale potrebe. Komunisti su mnogo diskutirali i o sistemu nagradivanja. On pokazuje pravilnu orijentaciju da se podstakne interes svake radne zajednice za što bolje vlastite rezultate rada i rezultate rada poduzeća kao cjeline, a u isto vrijeme stimulira podizanje produktivnosti rada i sniženje proizvodnih troškova.

Komunisti lozovačke tvornice na svojoj konferenciji diskutirali su o još jednom važnom problemu koji je usko povezan sa modernizacijom i usavršavanjem tehnološkog procesa. To je izobrazba kadrova. U Tvornici glinice i aluminija zaposleno je danas više od 650 radnika, uglavnom sa sela gdje žive. Takvi — kako je napomenuto na konferenciji, jedva čekaju da sirena odsvira 14 sati. Među njima ima i komunista. Zato i nije čudo, što su komunisti na svojoj konferenciji poklonili dosta pažnje upravo problemu radnik-seljak. Proces proizvodnje u ovoj tvor-

nici stalno se usavršava, a jedan dio radnika ne može po svom znanju ići u korak sa suvremenom proizvodnjom. A to su upravo oni koji ne žive isključivo od industrije već od svog posjeda na selu. Uz sve drugo radnici koji su ujedno i seljaci znatno smanjuju opću produktivnost rada u poduzeću. Jedan dio nekvalificiranih radnika uvidio je da ne može ići u korak sa modernom proizvodnjom. Usprkos tome oni nisu zainteresirani za školovanje, stjecanje šire stručne naobrazbe o čemu je nekoliko diskutirano upravo govorilo. A tvornica omogućava svima da steknu širu stručnu naobrazbu. Da bi mogli izvršiti postavljene zadatke, treba ideološki ojačati organizacije. Jer, ideološko-politički nivo nekih komunista jedan je od uzroka slabog rada komunista u rješavanju problema u proizvodnim jedinicama i ostalim društveno-političkim organizacijama. Zato je konferencija istakla kao najvažnije da ubuduće komuniste treba bolje ideološko - politički osposobljavati za bolje društveno-političke radnike.

Snaga ove konferencije ispoljila se u njenoj moći da sagleda probleme i da su komunisti bez respekta »udarili« po vlastitim slabostima, što je svakako najveća garancija za buduć rad.

(m. o.)

Primarno: PROIZVODNJA

Iako nam uspjesi, problemi, teškoće, svojevrsne inicijative, zalaganje, odricanja i mnogo toga nije ni od prije nepoznato, ostaje činjenica da je godišnja konferencija osnovne organizacije SK u tvornici »Jadranka«, koja je prošle nedjelje održana u maloj dvorani Društvenog doma, svemu tome dala malo više svjetla. Proces proizvodnje i međusobni odnosi ljudi u njemu, u prvom redu članova Saveza komunista, perspektiva razvika ove privredne organizacije, kao i ne tako zavidni položaj u kojemu se sada tvornica nalazi, nesumnjivo govore o visokoj kvaliteti radne svijesti i ozbiljnosti shvaćanja društvenih odnosa. Da su se u tom svakodnevnom radnom ambijentu povremeno dogadale i stvari koje nisu pozitivne i kojima ne bi trebalo da ima mjesta u našoj sredini, sasvim je ljudski razumljivo.

U ovom kratkom izvještaju, koji ne pretendira da bude panorama svih zbivanja u ovoj tvornici, težište ćemo baciti na

nekoliko, po našem mišljenju najznačajnijih poanti, i, do izvjesne mjere razradujući ih, pokušati unijeti više jasnoće u brojke i riječi, koje su se mogle čuti u četiri sata radnog vremena ove konferencije.

PROIZVODNJA NE ZADOVOLJAVA

Kao rijetko koja, kao vjerovatno ni jedna privredna organizacija na području šibenskog kotara, tvornica »Jadranka« nije dobijala sredstva sa strane za modernizaciju svojih postrojenja, dakle, za unapređenje proizvodnje. Radj se na strojevima starij i nekoliko desetljeća, i tako se je u posljednje vrijeme, iz vlastitih sredstava, uspjelo djelomično suvremenije opremiti proizvodni park. Pa ipak, kolektiv, uglavnom dobro posluje. Kažemo dobro, iako je ovdje prava rijetkost primitak izvjesne sume van redovne plaće. Prošlogodišnji plan proizvodnje prebačen je, (Nastavak na 2. strani)

Uoči godišnjih sindikalnih skupština

Raspodjeli dohotka pokloniti najveću pažnju

Prema programu Općinskog sindikalnog vijeća, godišnje konferencije sindikalnih grupa, sindikalnih pododbor i sindikalnih podružnica održat će se do 15. ožujka, zatim u odborima strukovnih sindikata do konca istog mjeseca, dok će se godišnja skupština Općinskog sindikalnog vijeća održati 30. travnja. Na godišnjim skupovima razmotrit će se tri važna problema: unutarnja raspodjela u radnim kolektivima, međuljudski odnosi u poduzeću i obrazovanje kadrova.

To su bez sumnje najvažnija pitanja složene problematike rada i aktivnosti sindikalnih organizacija te će se na konferencijama o njima najviše i najdetaljnije raspravljati. Ipak, najvažnije pitanje predstavlja problem unutarnje raspodjele i njemu će se posvetiti puna pažnja, tim prije kada se ima na umu da se u pojedinih privrednim organizacijama o tome nije vodilo dovoljno brige. Zbog toga će se nastojati proanalizirati o temeljnim instrumentima raspodjele i to o pravilnicima o raspodjeli čistih prihoda, i pravilnicima o raspodjeli osobnih dohoda, kao i o pravilnicima o radnim odnosi-

ma. Naročitu pažnju trebat će posvetiti pravilniku o raspodjeli čistog prihoda privredne organizacije, da bi se shvatili postavljeni odnosi raspodjele čistog prihoda na fondove i osobne dohotke.

Tu će se također vidjeti postavljena izdvajanja u fondove za razvoj privredne organizacije, koji u perspektivi omogućuju porast osobne potrošnje, jer izdvajanje u fondove iz čistog prihoda treba shvatiti kao preduvjet za povećanje osobne potrošnje. Kada se raspravlja o toj problematiki, onda također treba vidjeti da li na položaj privrednika djeluju neki objektivni vanjski faktori, kao što su instrumenti raspodjele, cijene, tržište itd. kako bi se uočili faktori koji su uvjetovali povećanje osobnih dohoda i fondova. Kod raspodjele osobnih dohoda, kako je poznato, treba da se angažiraju sve društveno - političke snage, kao i radni kolektivi u cjelini. Upravo zbog toga trebat će na godišnjim skupovima proanalizirati koliko su sindikalne podružnice uspjele angažirati, odnosno zainteresirati kolektiv u cjelini. Trebat će nadalje analizirati kakva su sve prava prenijeta na eko-

nomске jedinice, da li je moguće na njih prenijeti još veća prava kako bi one predstavljale pored proizvodnje i organizacionu jedinicu u smislu radničkog upravljanja.

Aktivnost sindikalnih organizacija najbolje se može vidjeti kroz rad ekonomskih jedinica, jer je to zaista mjesto gdje novi društveni odnosi treba da dođu do punog izražaja. Zato će i o pravilniku o radnim odnosima biti podosta riječi.

Pored ovoga, sindikalne organizacije obilno će raspravljati o proizvodnoj problematiki, plasmanu proizvoda i slično. (r)

Jugoslavenske pionirske igre

RAZNOVRSTAN PROGRAM

Na sastanku Kotarskog odbora društva »Naša djeca«, kojem su pored omladinskih i pionirskih rukovodilaca, prisustvovali i predsjednik NO kotara Božo Radić i predsjednik SSRN kotara Miro Kuhač, kao i veći broj društvenih i političkih radnika, doneseni su zaključci o organizaciji i o-

državanju Jugoslavenskih pionirskih igara.

Prema zacrtanom programu predviđeno je da se Pionirske igre održavaju tokom čitave godine u svim općinskim centrima, kao i mjestima gdje za to postoje uvjeti, dok bi se finalno kotarsko takmičenje održalo u Ši-

beniku. U okviru ovih igara koje se još nazivaju »Godina fizičke kulture mladih«, organizirat će se takmičenja u nogometu, zatim košarci, odbojci, rukometu, stolnom tenisu i atletici. Nadalje, pri svim osnovnim školama na području kotara, formirat će se tzv. pionirski odredi, koji će se u okviru Pionirskih igara, pored ostalog, baviti različitim fiks-kulturnim djelatnostima dok će tim društva za fizičku kulturu pružiti pomoć u materijalnom i stručnom pogledu. Osim toga prići će se u toku ove godine usavršavanju i osposobljavanju kadrova za fizičku kulturu, što će bez sumnje u mnogome pridonijeti omasovljavanju fizičke djelatnosti.

U Šibeniku je predviđeno da se izradi nekoliko takvih objekata, od kojih je svakako najznačajniji onaj u blizini tvrđave sv. Ivana. U tu svrhu komune će, prema vlastitim mogućnostima, pružiti pomoć u financijskim sredstvima. Iz fonda za društveni standard općine također će se dodjeljivati izvjesna financijska sredstva, dok će se od privrednih organizacija zatražiti da jednim dijelom sredstava učestvuju u izgradnji dječjih igrališta.

— VESELIM SE PRVOM SNIJEGU ...

Godišnje konferencije Saveza komunista

Zašto toliko
financijski gubitak

u Zdravstvenom centru Šibenik?

Zdravstveni centar u Šibeniku završio je poslovanje u financijskoj 1960. godini sa deficitom od 44 milijuna dinara. Dakle, polovina dugoročnog kredita koji je bio otvoren kod Narodne banke za pravilno poslovanje. Da bi situacija bila još teža taj se deficit povlačio u poslovanju Zdravstvenog centra do konca listopada 1961. godine kada je konačno saniran. Do polovice 1961. godine Zdravstveni centar završavao je financijsko poslovanje svakog mjeseca s gubitkom od par milijuna dinara, tako da je već koncem mjeseca lipnja imao novi deficit u iznosu od 43 milijuna i 300 tisuća dinara. Sveukupno financijsko poslovanje do mjeseca srpnja pokazivalo je gubitak od 88 milijuna i 300 tisuća dinara. Ako ovom negativnom financijskom poslovanju dodamo i to da su potraživanja u toku cijele prošle godine iznosila prosječno mjesečno 200 milijuna dinara, znači da je u cijeloj prošloj godini poslovao bez oko 280 milijuna dinara. Jasno je da su se financijske teškoće iz mjeseca u mjesec ispoljavale u sve oštrijoj formi i time paralizirale normalno poslovanje ustanove. Takva nenormalna financijska situacija stvorila je mnoge nepredviđene troškove od 28 milijuna i 300 tisuća dinara koji su nastajali zbog neurednog plaćanja dugova.

Zašto je došlo do ovakve teškoće financijske situacije u šibenskom Zdravstvenom centru? Ima nekoliko elemenata objektivnog i subjektivnog karaktera. — U trenutku stvaranja centra nisu izvršene potrebne pripreme kako na ekonomskom tako na organizacionom planu. Zbog toga uprava Centra u momentu ugovaranja sa Zavodom za socijalno osiguranje nije imala u svojim rukama razradene financijske podatke o realnoj cijeni pojedinih zdravstvenih usluga kao ni tačne podatke koje zdravstvene usluge je sposobna da izvrši.

— Prevladalo je uvjerenje da će ujedinjena zdravstvena služba biti jeftinija od one koja je do tada postojala. Takva shvaćanja kod pojedinih uveliko su utjecala na visinu ugovorenog paušalnog iznosa.

— Stvaranjem Centra prešlo se odmah na širenje specijalističke službe koja je neminovno izazivala velike rashode koji su do tada bili gotovo nepoznati, a koji su bili prevelik za njihove mogućnosti. Također je došlo do otvaranja sektorskih ambulanti i punktova o čijim troškovima za održavanje upće nije pravljena realna kalkulacija.

— Isplata duga građevinskom poduzeću "Izgradnja" od 30 milijuna dinara za novi paviljon interne iz sredstava Centra, nisu bila predviđena njegovim planom i programom, jer se smatralo da će taj dug pokriti Republički organ.

Pojavila se trka za što većim prihodima s obzirom na ukidanje privatne prakse liječnika, tako da je prekovremeni rad, odnosno honorar, odgovarao i onamo gdje nije bio potreban i opravdan.

Subjektivni element koji je pogoršao i onako tešku financijsku situaciju je: nedovoljna borba za štednju lijekova, hrane, sanitetskog i drugog materijala od strane članova kolektiva. Slobodno se može reći da je bilo, a mažalost, toga ima i danas, dosta rasipništva.

— Nepoštivanje radne discipline i loš odnos prema radu u

OBAVIJEST

Komisija za historiju SKJ, Gradskog komiteta SKH Zagreb, vršit će popis poginulih, ubijenih i nestalih lica u zemlji i izvan nje od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i to onih koja su živjela na teritoriju grada Zagreba. U popis dolaze samo pripadnici narodnooslobodilačkog pokreta (partizani, ilegalni radnici i ostali suradnici) i žrtve fašističkog terora.

Mole se rodaci, prijatelji, znanci poginulih, privredne i društvene organizacije i ustanove gdje su poginuli bili zaposleni, da javne njihova imena i ostale poznate im podatke na adresu:

Komisija za historiju SKJ
Gradskog komiteta SKH
Zagreb, Mesnička 23.

tjecalo je na pogoršanje i onako teškog financijskog stanja. Raspravljajući o teškom stanju u Centru komunisti osnovne organizacije Saveza komunista čudili su se da se u komuni nikto nije našao koji bi ozbiljnije proučio ovo teško financijsko stanje Centra, ispitaio da li je do njega trebalo uopće doći i u krajnjoj liniji nekoga pozvati na odgovornost.

— Postavlja se sada pitanje, što su radili komunisti kada se sve to dešavalo?

Komunisti su na svojoj konferenciji otvoreno rekli da su, nažalost, bili indiferentni prema pojedinim materijalnim troškovima. Cijene pojedinih artikala u 1961. godini u odnosu na 1960. nisu se povisile, iako je bilo kakvih povisa kao što je kancelarijski materijal, ta povisa su bila minimalna. Pa ipak troškovi su povećani u velikoj električne energije za 13 posto, životnih namirnica za 11 posto, povećanje b. o. dana za 2,45 posto itd. Samo na nekoliko ovakvih osnovnih elemenata za period od 9 mjeseci utrošeno je više od 17 milijuna dinara. Kada bi se izvršila detaljna analiza, onda bi se brojka utroška povisila mnogo više. Interesantno je da navedemo i potrošnju pojedinih vrsta kancelarijskog materijala za cijelu ustanovu. Kroz 10 mjeseci prošle godine utrošeno je 2.709 raznih vrsta olovaka, što bi praktično značilo da je dnevno trošeno više od 10 olovaka; 23.000 komada otmotnica; ili 84.992 tabaka papira za pisanje. Za 10 mjeseci prošle godine potrošeno je perajeć sapuna 10.380 komada, toaletnog sapuna 4.482 komada, a da i ne govorimo o sapunskom prašku, sidolu, vimu i ostalim deterdžentima.

Teško je bilo koga pojedinačno optuživati, ali izneseni primjeri govore da postoji mogućnost da pojedini članovi ovog kolektiva nesvjesno ili neodgovorno se odnose prema dobivenim materijalima, te ih beskorisno rasipaju ili ih pak prisvajaju. Koliko materijala odlazi iz Zdravstvenog centra neka nam za ilustraciju posluž i izjava dana u toku jedne sudske istrage, da se »sapunom i raznim deterdžentima koji se kupuju za bolnicu, pere jedan dio Šibenika«.

Jedno od najboljih pitanja u Zdravstvenom centru je prekovremeni rad, kojeg ima mnogo i neopravdan je. Zato i nije čudo da su komunisti na svojoj konferenciji mnogo raspravljali o tome. Prekovremeni rad je postao sam za sebe problem. Ima slučajeva da se taj rad uvodi bez ikakve kontrole i potreba, te se organ za odobrenje postavi pred gotov čin. Prekovremeni rad u Zdravstvenom centru zaozeo je toliko maha da je bilo mjesec kada je od ukupnog broja kolektiva prekovremeno radilo od 50 do 60 posto ljudi.

Kakav je bio rad i odnos uprave Zdravstvenog centra prema problemima kolektiva?

Uprava nije bila dorasla svom zadatku, rečeno je na konferenciji. U prvom redu ona je imala vrlo slab uvid nad radom svojih organizacionih jedinica, te je prepustala pojedinim šefovima punu slobodu, da prema isključivo vlastitim nahodjenjima i interesima organiziraju rad unutar tih jedinica, iako takva struktura rada često puta nije bila u skladu s općim interesima zdravstvene službe i zajednice. Nemajući stvarnog uvida u financijsko stanje ustanove kolektiv je optimističko-demagoški izjavama na raznim skupovima bio nepoznavan sa financijskim planiranjem. Budući da do njihove realizacije nije dolazilo, poznate su posljedice koje su iz toga proizišle. Politika investiranja u specijalističke ambulante dovela je do maćuhinskog odnosa prema službi opće prakse. Ni e stoga čudno da e u oćnu ambulantu za aparaturu investitor utrošio preko 1,5 milijuna dinara, dok ambulante opće prakse nemaju nekih najnužnijih instrumenata. Slabo praćenje utroška sredstava pogodovalo je pojavi rasipništva. Liberalan rad uprave prema radu i radnoj disciplini doveo je do negativnih pojava u kolektivima koje su u posljednje vrijeme zauzele dosta maha. Javna je tajna, da redovno radno vrijeme nekih liječnika iznosi 3 — 4 sata dnevno. Medicinske sestre koje bi trebale biti duša odjela — toliko su familijarne s osob-

ljem da više nisu u mogućnosti držati niti najosnovnije elemente discipline u svojim rukama. Mnogi bolničari otkazuju poslušnost pred pacijentima. I niz drugih primjera mogli bi navesti.

Medicinski centar nastao je mimo volje i znanja članova SK, čuli smo na konferenciji. Dobivena je nova organizaciona forma bez prave svrhe i postojanja. Drugim riječima nije se znalo što bi ta forma trebala da daje zdravstvenoj službi na ovom području. Centar je do sada u praktičnom djelovanju pokazao mnoge slabosti koje su još više bile potencirane konfuznom »teorijom« i praznim frazama o kojekakvim »nivoima« i zadacima, te organizacione forme, a što sve nije bilo jasno ni mnogim protagonistima ideje Centra. Ako dodamo da je Centar kompromitirao u prvom redu lošim i aljkavim rukovođenjem, a zatim da ta forma nije izvršila ono što se od nje u početku očekivalo — razvoj službe osnovne medicinske zaštite — donekle je jasan, ali ne i opravdan pasivan stav članova SK prema tim promjenama u organizaciji službe na našem području. (mo)

Veći broj lica čeka
zaposlenje

Zavod za zapošljavanje radne snage u Šibeniku, pored šibenske općine obuhvaća još područje Skradina, Primoštena, Tiješna, Vodica i Stankovaca. Prema podacima dobivenim u tom Zavodu, u protekloj godini osjetno je porastao broj nezaposlenih osoba. Broj lica koja su se u tom razdoblju prijavila Zavodu pen e se na preko 17.700, ili oko 1.470 mjesečno, dok broj onih koji su ostali na spisku ove ustanove iznosi 13.414 lica, odnosno nešto preko 1.115 lica mjesečno. Tako velikom povećanju nezaposlenih, posebno žena koje čine dvije trećine, postoji više razloga. U prvom redu, ženska radna snaga, koja je najvećim dijelom nekvalificirana, nerado odlazi na gradilišta kao manualna radna snaga, nego većinom traži zaposlenje kao pomoćni službenici: čistačice, sobarice, kurirke itd. Pojedina poduzeća, posebno građevinska, nerado primaju na posao žensku radnu snagu. Dovoljno je spomenuti samo ovaj podatak. Od 2.052 lica, koliko ih je zaposlio ovaj Zavod u prošloj godini, svega 773 lica sačinjavaju žene, iako bi prema podacima odnosi nezaposlenih »jednih i drugih« trebalo biti obratno. Inače, najviše nezaposlenih bilo je na području naše općine, 8.916 lica, od čega samo žena 5.209, zatim slijedi Skradina sa 1.720 nezaposlenih, onda Tiješno, Vodice itd. Što se pak tiče muške radne snage, onda e tu ljudikemo lakše, jer se ona može zaposliti na sva radna mjesta, što nije slučaj sa ženama. Zato bi trebalo privi etvaranju različitih servisnih službi kao i otvorenje manje poznate domaće radinosti, prerade poloprivrednih proizvoda i drugo.

Žene bi također trebalo više zapošljavati u trgovini, saobraćaju, ugostiteljstvu i turizmu. Uočeno je da pojedina trgovačka poduzeća nerado primaju na posao žensku radnu snagu. Ilustracije radi navest ćemo samo jedan podatak. Prošle godine prilikom prijema novih naučnika, trgovačka poduzeća odbila su da prime žensku omladinu na naukovanje. Tek nakon intervencije NO-a općine, koji je s predstavnicima trgovačkog poduzeća održao poseban sastanak primljen je izvjestan dio naučnica.

Ipak 30 djevojčica s područja naše i 59 s drugih općina nije primljeno na naukovanje upravo zbog navedenih razloga. Nove privredne mjere i mehanizacija u proizvodnji, može se slobodno reći da su se negativno odrazile na višak radne snage, posebno nekvalificirane, koje su u toku prošle godine u knjigama Zavoda

U tvornici »Jadranka«
Proizvodnja u prvom planu

(Nastavak sa 1. strane)
pored svih teškoća, za jedan posto. Pored dotrajalih strojeva koji su još problemi?

JANEZ CERER: Prije svega, mislim, teškoću nam predstavlja stručni kadar. Bez njega se ne može. Da idemo na neko opsežno doškovanje, kao što je prije rekao drug direktor, nema ni govora, jer nedostaje sredstava. Težište treba baciti na mlade ljude koji su već tu, obučavati ih koliko se više može, a mnogo se može, jer praksa je ipak ono najvažnije.

MILJO BLAČE: Eto, nabavili smo nekoliko novih automatskih tkalačkih razboja. Za njih ne treba mnogo ljudi, ali ipak treba. Mnogi bi htjeli sada odjednom na njima raditi. Pitam vas — kako? Ne poznaju ih, a, premda su automatski, na njima je gotovo teže raditi. Možda ne bi bilo loše kada bi oni koji hoće da napredu u dolazili u svoje slobodno vrijeme u tvornicu, i ovdje, uz iskustvije drugove, pripremili znanje. Poslije će već naći iskustvo.

KOMUNISTA SE MORA
STALNO UZDIZATI

Kakav je lik pravog komuniste, što učiniti i što se nije uradilo da bi se poboljšao ideološko-politički nivo članova SK, odnos i djelovanje ove avangardne

radničke organizacije prema nepartijcima, i još mnogo toga moglo se čuti u referatu i u diskusiji. Bez zaključka, ali se može reći, radilo se na svestranijem i obuhvatnijem uzdizanju članova, u prvom redu onih sa sela.

BRANKO PUDAR: Možda ponekad i nismo svjesni onog što predstavljamo. Ponekad se zabravimo, i kao da mislimo da smo komunisti samo za vrijeme sastanaka i u radnom vremenu. A to ne smije biti tako. Statut predviđa da član našeg Saveza komunista mora biti aktivni društveni radnik, da mora učestvovati u radu pojedinih savjeta, društvenih organizacija, da prisustvuje zborovima biraća, A to ne radimo, da li smo, ja mislim da nismo, vrijedni članovi Saveza komunista. O tome u buduću treba više povesti računa.

VLADO MATKOVIĆ: Potrebno je naglasiti, da ima članova u našim redovima koji tvrde da su suviše angažirani na svojim radnim mjestima, a drugi čak tvrde da su prošla vremena neplaćenog rada u slobodnom vremenu. Izvjesnik se žale na pasivnost nekih rukovodećih ljudi, članova organizacije i na one s visokom spremom i kvalifikacijom, a koji u slobodnom vremenu »tuku« honorare. Članovi SK u izvršnom odboru sindikalne organizacije nisu ispunili očekivanja.

NEKOLIKO RIJEČI
OKO DISKUSIJE

Nije ih govorilo mnogo, ali za-

Loše stanje cesta

Ceste na području našeg kotara zaista se nalaze u veoma lošem stanju, naročito one koje vode prema Splitu, Zadru i Kninu, a koje su uzgred rečeno, glavne saobraćajne arterije, i normalno je očekivati velike kvarove na vozilima, saobraćajne nesreće i slično. Svima je nam jasno da republički organi, god čijom su se kontrolom dosad nalazile ceste nisu u svrhu popravka mogli osigurati naravno velika financijska sredstva. Naime, u prošloj godini za ceste na području kotara bilo je dodjeljeno svega 10 milijuna dinara, što ni izdaleka ne može održavati preko 230 kilometara ceste, koliko je ima na čitavom ovom području. Međutim, nije

nam jasno i ne možemo shvatiti da privredne organizacije i ustanove, nisu u tu svrhu mogle do dijelati izvjesna financijska ili materijalna sredstva, kao npr: u radnoj snazi, tucaniku itd.

Jer, neshvatljivo je da one ne vode o tome računa, pogotovo kada se zna da tim cestama svakodnevno prolaze upravo njihova vozila. I komune su u tom pravcu nešto mogle poduzeti, ako ne ništa drugo, onda barem da omladina povremeno vrši popravak cesta u vidu lokalnih radnih akcija. Možda će se stanje ipak nešto popraviti, kada je direkcija za ceste i puteve u Šibeniku preuzela brigu na održavanju cesta.

Bliži se kraj rata u
Alžiru

Već duže vrijeme uporno se govori o tajnim kontaktima i razgovorima između Pariza i Privremene alžirske vlade. Govori se, također, da je uti mrazgovorima postignut znatan napredak u traženju izlaza iz velike drame, da se prvi put razgovaralo zaista trezveno, sa željom da se učini još jedan napor, uz uzajamno poštovanje i razumijevanje. Ovo se naročito odnosi na predstavnice Privremene vlade Alžira, koja je, kako se tvrdi, spremna da ispuni sve garancije na kojima je Pariz insistirao.

Ako stvari zaista tako stoje, a nema razloga da se ne povjeruje u vijesti o pregovorima i stepenu do kojeg se došlo, onda se nameće pitanje: zašto se ne pristupi realiziranju sporazuma? Izgleda da smetnje više ne treba tražiti kod De Gola. On je po svemu sudeći vidio svu besmislenost insistiranja na vojnom rješenju sukoba i spreman da potpiše sporazum o alžirskoj nezavisnosti. Ali, izgleda također, da De Gol trenutno nailazi na izvjestan otpor u redovima Debreove vlade, koji smatraju da »ne treba žuriti«, već insistirati na novim ustupcima — što se na kraju svodi na nastavljanje stare politike koja nikada nije dala željene rezultate. Ukoliko su tačne vijesti o to motporu, onda bi trebalo pretpostaviti da će biti još nepredviđenih teškoća i otezanja, što sve ide u prilog glavnim protivnicima i alžirske nezavisnosti i De Gola i Francuske onakve kakva je ona danas — neofašističkoj, vojno - ultraškoj Organizaciji tajne armije (OAS).

Ova organizacija koja okuplja sve što je nazadno u Francuskoj ne predstavlja danas samu opasnost za Alžir, već i za Francusku Republiku. Alžir je trenutno u njihovim planovima obračunao s De Golom dospio u drugi plan. On je polazna baza za demagošku propagandu — glavni cilj je Pariz. Parole o nužnosti oćuvanja po svaku cijenu »francuskog« Alžira, danas se proširila van granica Francuske. Sada je — u propagandi OAS Alžir stavljen na međunarodni plan. OAS više ne govori samo o »francuskom« Alžiru, već o Alžiru kao dijelu

Zapada, koji treba sačuvati od »komunističke opasnosti« — jer ništa lakše nego predstaviti borbu alžirskog naroda za slobodu i nezavisnost kao »dijelo komunista«, kao »prst Moskve«.

Ma kako u osnovi bile besmislene ove izmišljotine, one nisu za potcjenjivanje, pošto su istovremeno namijenjene određenim krugovima zapadnog svijeta uopće, a francuskom javnom mnijenju posebno. Ima u toj igri posebno dvostručan cilj: namijenjena su Zapadu koje ometaju sve napore za smirivanje opće međunarodne situacije u nadi da se na taj način može produljiti kolonijalni i polukolonijalni poredak.

Napredno s tajnim pregovorima između Pariza i Privremene alžirske vlade i pojačanog terora oasovaca, svjedoci smo u posljednje vrijeme i buđenja francuskih demokratskih snaga, koje su također kao Alžir i De Gol stavljene na crnu listu ubica OAS. To buđenje i okupljanje znak je velike opasnosti koja se nadvija nad Francuskom i u isto vrijeme uvidanje nužnosti da se nešto poduzme prije nego bude kasno. Ali i u toj manifestaciji, koju je netko nazvao »nužnom samoodbranom«, dolaze do izražaja stare zadjevce, koje su dugi niz godina onemogućavale bilo kakvu akciju svih demokratskih snaga zajedno. U tome se naročito ističu socijaldemokrati, koji ne vide glavnu opasnost u ambicijama oasovaca, već u učesću francuskih komunista u obrani Republike. Tako su se oni, socijaldemokrati još jednom našli na pozicijama koje više odgovaraju onima koji žele da pregrade put naletu reakcije.

Ipak, pored svih teškoća i intriga, optimizam koji se manifestira ovih dana, nije bez osnova. Možda ćemo uskoro s tih strana čuti još povoljnijih vijesti o bliskosti kraja ratu u Alžiru. Uz rezervu, svakako, da se ne ponovi jedan od onih pučeva koji su u svoje vrijeme potresli Francusku. I pretpostavku da je De Gol ova gputa odista odlučio d'ide do kraja i potpiše sporazum s »onima koji se bore« — kako je sam često govorio o alžirskim borbama za slobodu i nezavisnost.

Voja Đukić

Kninjanima na zboru birača

Iako je na zboru birača u Kninu jedina tačka dnevnog reda bila »Komunalni problemi«, građani u radnom predsjedništvu bili su »elastični« i »dopustili« da se dnevni red proširi i drugim »gorućim« problemima koje su birači smatrali da ih treba iznijeti. I to »razno« bilo je važno, kao i sve ono što su birači i u vidu prijedloga i sugestija signalizirali svojim odbornicima.

Tako se na zboru birača raspravljalo o izvodenju novih komunalnih radova, o problemima trgovine i bolje opskrbe građana, o nedostacima u radu tržine i sanitarnim inspekcijama, o slabostima u radu kućnih savjeta, o brizi za podizanje objekata za rekreaciju i odmor građana i mnogim drugim. I to baš u pravo vrijeme, uoči izrade prijedloga društvenog plana komune za ovu godinu.

Građani svijesni svoje uloga da neposredno učestvuju u upravljanju i odlučivanju, davali su svoje prijedloge i svoje akcijske programe, jer u nekim komunalnim radovima doći će do izražaja samo doprinos u raznim vidovima.

Pri edloza za komunalne radove ima više.

Izgradnja zgrade za osnovnu školu mora se nastaviti, a i radovi ubrzati, jer u Kninu je veoma zaostren problem školskog prostora. Osnovci gostuju najvećim dijelom u zgradi gimnazije koja opet ima u sustanstvu ekonomsku školu. Daci osnovne škole raspoređeni su u tri smjene i čitavog dana iz turnusa u turnus dolaze i odlaze, a oni iz posljednje smjene, kao u večernjoj školi odlaze kućama i poslije 19.30 sati. Kako je to u zimsko doba, nije teško shvatiti.

U Kninu je podignuto mnogo stambenih zgrada. Nikla su nova naselja, ali ostali su neuređeni okoliši kuća, bez prilaza i bez

izgrađenih ulica. Treba postepeno graditi ulice. Prve dvije uskoro su na redu. I uličnu rasvjetu treba instalirati, također poboljšati je u ostalim dijelovima grada.

Kapacitet vodovoda više ne zadovoljava. Treba proširiti kanalizacionu mrežu, urediti šetaliste uz obalu Krke, nasuti staro korito Orašnice, graditi bazen za kupanje, dovesti u red zapuštena dječja igrališta, izgraditi još koje je novo. Ali sve se to odjednom neće moći, a niti u toku jedne godine. Zato je potrebno odrediti što je najvažnije i čemu dati prioritet. Znatli koje su mogućnosti komune i to otpada na građane, da i oni svojim učesćem dadu svoj doprinos.

U Kninu nije dobro riješeno pitanje servisa. Privatni obrtnici nerado se prihvaćaju stitnih poslova. Neki ne obavljaju radove solidno. Drugi naplaćuju preskupo. Kućni savjeti nisu zadovoljni ni s izvođačima radova koje šalje »Usluga«. Zimsko je doba, kninski dimnjaci se ne čiste, jer dimnjačarska služba nije dobro organizirana.

Mesari i trgovačka mreža zajedno sa svojim savjetima potrošača bili su upravedno izvrtni kritici građana, a s tim u vezi i organi tržine inspekcije. Na zboru birača je primijećeno, da u trgovima za istu robu postoje oštetne razlike u cijenama. Da li se to kontrolira, postoje li i šta rade savjeti potrošača.

Kućni savjeti, izvjesnim dijelom, imaju slabosti u svom radu. Ne vode potrebnu brigu o čuvanju zgrada. Postoje slučajevi da se stanovi u novogradnjama oštećuju. Zato je bilo prijedloga da se poduzimaju sankcije protiv počinilaca šteta u stanovima. Tko je kriv, neka plati, a ne kao dosad da se štete podmire iz Zajedničkog fonda zgrade. Razvoju kućnih savjeta

kao organa društvenog upravljanja, nije pružena puna pomoć, čak, kako je istaknuto, ne postoji nikakva veza između kućnih savjeta i zajednice kućnih savjeta.

Periferno gradsko naselje »Biserak« osjeća se nekako zapostavljeno. Pristupi su slabi, nema ulične rasvjete, a struja u kućama je nedovoljne snage. »Naši radio aparati, kaže birač iz Biseraka, ne mogu, zbog toga, ni da sviraju, ni da pjevaju, a kuhala nemaju ni po ma«. Predlaže da se linija za uličnu rasvjetu povuče od pekare. Stanovnik sa Biseraka koji je ujedno i pekarski radnik, zamjera sanitarcima i komunalcima što ništa ne poduzimaju u pogledu jezera, prilično zamočvarenog koje se nalazi u blizini pekare. »Imamo modernu pekaru, a močvara ljeti neugodno zaudara i možete zamisliti, kako je. Ima i komaraca koji ljeti, tokom noći, dolaze u pekaru pa nas ujedaju«.

Ova i druga pitanja koja su iznietana na zboru birača, kako je zaključeno, poslužiti će kao materijal zainteresiranim kolektivima i ustanovama, kao i NO-u općine, kako bi se postojeći nedostaci i uočene slabosti otklonile.

Birači su preporučili da se u okviru komune što prije razmotri problem zanatstva, deficitarnih zanata i rad obrtnika i da se što prije sazove zbor birača na kojem bi se detaljno raspravilo pitanje poslovanja trgovine i snabdijevanja građana i na kojem bi savjeti potrošača podnijeli izvještaje o svom radu.

Neka pitanja bit će inicirana u okviru Mjesnog odbora Socijalističkog saveza, tim više što su u toku pripreme za osnivanje sekcije građana za higijensko-sanitarnu pitanja i sekcije za urbanizam i komunalna pitanja. (AM)

Turizmu i turističkoj privredi općenito na našem kotaru posvećuje se posljednjih godina sve veća pažnja. Na tom području postignuti su vidni rezultati, možda čak veći nego na bilo kojem drugom području privredne djelatnosti. Izgrađen je veći broj odmarališta, zatim hotela i restorana, podignuto je nekoliko domova kulture, izgrađeno ili popravljeno nekoliko desetaka kilometara puta, više plaža i pristaništa i tko bi sve nabrojio. Međutim, preventivnim mjerama protiv zaraznih bolesti (uklanjanju seoskih dubrišta, uništavanju insekata i ostalog što je vezano uz higijenu), nije se posvećivala naročito velika pažnja.

U nekoliko trgovačkih radnji primorskih mjesta pronađeno je mnogo nedostataka. U Šibeniku, na primjer, pronađen je veći broj pakovanih namirnica koje nisu odgovarale propisanim uslovima, ili im je prošao rok upotrebe. Upravo iz tih razloga Sanitarna inspekcija NO općine pristupila je nedavno pregledu svih trgovačkih radnji na području grada. Zbog mnogih nedostataka nekoliko radnji bit će zatvoreno, dok će protiv većine biti pokrenut disciplinski postupak, jer im uslovi u radnjama nisu odgovarali higijenskim propisima. Predviđeno je također da Sanitarna inspekcija NO kotara u svim turističkim mjestima održi za radnike u ugostiteljstvu i trgovini tečajeve higijenskog minimuma. Također će

ODRŽAN ZBOR BIRAČA U PULJANIMA

U Puljanima je održan zbor birača. Ovim puta on je na dnevnom redu imao komunalne probleme. Razmatran je rad školskog odbora. Potaknuto je pitanje javne rasvjete u selu. Doneseni su zaključci o uređenju lokalnih puteva i proširenju groblja. Birači su oduševljeno prihvatili prijedlog da se sakupi dobrovoljni novčani priloz za Omladinsku čitaonicu i knjižnicu koja iz dana u dan sve više privlači i pažnju starijih mještana. (B.S.)

Turistička mjesta pripremaju se za sezonu

Sanitarna inspekcija NO-a kotara prije početka turističke sezone provesti, u suradnji sa Zdravstvenim centrom u Šibeniku, u većim turističkim centrima (Zlaturu, Prviću, Vodicama, Tijesnu, Primoštenu, Skradinu i još nekima) preventivne mjere, koje bi se uglavnom sastojale u čišćenju i uređenju mjesta, krećenju,

tamanjenju insekata, i ostalom. Nadalje će se izvršiti pregled svih prodavaonica i trgovačkih radnji. U tu svrhu održat će se ovih dana u Šibeniku sastanak s predstavnicima trgovačkih poduzeća, na kojem će se, između ostalog, proanalizirati propusti u trgovačkim radnjama, kako bi se otklonili do početka ovogodišnje turističke sezone. (r)

Slabosti u preradi poljoprivrednih proizvoda

Otkup i prerada poljoprivrednih proizvoda na našem kotaru zauzima važno mjesto u poljoprivrednoj djelatnosti. Prema proračunu smatra se da godišnja vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda iznosi preko 2 milijarde i 500 milijuna dinara, od čega najviše otpada na otkup grožđa, preko jednu milijardu i 200 milijuna dinara. Međutim, kada je u pitanju način otkupa i prodaje, a posebno prerade proizvoda, onda bi se tu moglo štošta kazati, jer se ono vrši na različite načine, što dovodi do znatnih razlika u cijenama, a ponekad i velikih gubitaka. Tako su npr. u prošloj godini zbog nedovoljnog prostora i mehanizacije za preradu višanja, kojih je na našem kotaru otkupljeno u vrijednosti od oko 180 milijuna dinara, izgubljena su znatna financijska sredstva, jer su se veće količine morale izvesti u sirovom stanju, a tek manji dio preraditi u Šibeniku, Zaista, pre-

radi ove kulture, koja je pored badema i masline najvažnija na području kotara, trebalo bi posvetiti znatno veću pažnju. Možda bi podrum u Šibeniku za to bio najidealnije rješenje, a da ne kažem i jedino rješenje.

Jer, istini za volju, kako na području grada, tako i kotara općenito ne postoji ni jedan objekt koji bi mogao odgovarati toj svrsi. Nadalje zbog manjkavosti kod prodaje i prerade smokava gube se znatna sredstva, iako bi Vinarski podrum Šibenika, kao i neke poljoprivredne zadruge, mogle vršiti destilaciju i preradu ovog artikla. Isto tako zbog nedovoljnog, ili gotovo nikakvog poznavanja stanja na tržištu, pojedine poljoprivredne zadruge, izgubile su veliki dio sredstava, jer su im pojedini proizvodi dugo ostajali neprodani, ponekad i po nekoliko mjeseci. Takva politika poslovanja imala je dvostruku posljedicu: prvo što su se pojedini proizvodi uslijed stajanja patvorili i drugo, što te iste zadruge nisu u odgovarajućem momentu mogle nabaviti sredstva za zaštitu poljoprivrednih proizvoda kao npr. sumpor, galicu, razne praškove i slični produktivni materijal. Ovakvim načinom poslovanja trebalo bi ubuduće bez sumnje prekinuti, pogotovo kada se ima na umu činjenica da proizvođači našeg kotara za reprodukciju materijal prosječno troše oko 165 milijuna dinara godišnje. (r)

ODRŽANA GODIŠNJA SKUPŠTINA SAVEZA BORACA

Ovih dana u selu Puljanima održana je godišnja skupština Saveza boraca, koju je otvorio predsjednik mjesne organizacije saveza boraca drug Ivica Bračić. Pored osvrta na naš unutrašnji privredni razvoj i vanjsko političku situaciju, opširnije o ulozu boračkih organizacija govorio je predsjednik SSRN-a Oklaj drug Marko Pokrovac. Bori su iznosili svoje lične probleme koji zahitijevaju što brze rješenje kao na pr. uposlenje za rad sposobnih i rješavanje penzionih pitanja.

Izabran je novi odbor i delegati za Općinsku konferenciju. Novi predsjednik Mjesne organizacije Saveza boraca je Bračić Matije pok. Ivana. (B. S.)

USMENE NOVINE BEOGRADSKIH NOVINARA

U organizaciji Doma JNA grupa beogradskih novinara, članovi redakcija »Politike«, »Komunist« i »Nina« održali su pred punom dvoranom Doma JNA veoma uspjele usmene novine.

Miloš Mimica je obradio temu »Šta je to stvarni standard«, Đuro Đurašković je govorio o aktualnim političkim događajima, a Sergej Lučkač o izvedima naše reprezentacije na predstojećem svjetskom nogometnom prvenstvu koje će se održati u Čileu.

Na kraju je popularni humorist Žika Živulović - Serafim u poznatom stilu ispričao dvije uspjele kozerije.

Susret sa inž. Antom Radovčićem

Inženjera šumarstva Antu Radovčića teško se moglo zateći u upravi Šumskog gospodarstva. Teren, sastanci i opet teren koji je veliki i prostire se na području tri komune.

Drveće, mlade i stare, šume, borove, bukove i miješane, to je svijet i područje rada inž. Radovčića, koji nije znao za slobodno vrijeme ili ga je imao vrlo malo.

»Za nas je praznik kad je on kod kuće«, iskreno su priznavali njegovi ukućani.

Zgrada Šumskog gospodarstva

U svijetu šume

okružena je lijepim vrtom u kojem se ističu mladi čempresi, zimzelena ukrasno grmlje i cvijeće. U blizini je šumski nasadnik, a s druge strane gospodarstvene zgrade. Gore iznad radnih prostorija gospodarstva, gdje se nalazi stan obitelji Radovčić, prošlog ljeta, u porodičnom krugu skromno je proslavljen lijep jubilej: 40 godina života Ante Radovčića i 20 godina njegova članstva u Partiji. Ali još ranije je prije rata, kao student postao je u Splitu Skojevac.

Započeti studij šumarstva mo-

rao je prekinuti, a nastavio ga je i završio tek nekoliko godina po oslobođenju. Otada je obavljao odgovorne dužnosti u ondašnjem Ministarstvu za šumarstvo u Zagrebu i Institutu za šumarstvo u Splitu, a po svojoj želji došao je u Knin. Želio je ići u narod i raditi na terenu, gdje je dosta toga trebalo učiniti na obnovi, spašavanju i unapređenju šumskog fonda. Privuklo ga je područje koje se smatra jednim od najšumovitijih bazena u Dalmaciji.

Ljubav za šumu i za poziv prenio je i na ljude s kojima je počeo raditi i koji su ga svestrano prihvatili. Zaveo je nov »režim«, pomalo čudnovat za prijašnja shvaćanja i navike. Čuvao je svaku grančicu. Nije dozvoljavao da se krši mlado zeleno granje ni za »kićenje« grada. Čudili su se ljudi, nenavikli na takvu štednju i čuvanje. Kasnije su ga razumjeli i odobravali mu.

U jedinstvenoj šumarskoj uniformi s mješanim hrastovim grančicama i pucaćima izrađenim u imitaciji jelenjeg rogovlja, što pjesnice, a kasnije u džipu, starom terenskom vozilu, inž. Radovčić je prokstrario uzduž i poprijeko, čitav teren, po općini knjinskoj, kistanskoj i oklajskoj, od revira do revira i od radilišta do radilišta.

Kad su prestale pritjecati republičke i druge dotacije, Šumarski kao ustanova sa samostalnim financiranjem, našla se u neugodnoj situaciji. Međutim, uspjele se naći izlaz. Još prije najave novih privrednih mjera, ustanova je precentrirana na privrednu organizaciju. Tako je došlo do osnivanja radilišta na Surdupu, gdje se već četvrtu godinu vrši eksploatacija pilanskih trupaca i celuloznog drveta za maglajsku celulozu i natron papira. Nešto se i smolario, ali kao i na ostalim mjestima u Dalmaciji, uvozom kalofonija, pale su cijene smola, pa se sa smolarenjem prestalo do bolje prilike. Privredna iskustva dobro su došla, kad je tako reći, bezbolno uslijedilo prestrastanje Šumanije u Šumsko gospodarstvo. Otada kolektiv počinje da usmjerava brigu za osnivanje novih radilišta pod Dinarnom, u Duleru i na Crnim tavanima, gdje postoje ko-

DRUŠTVENA ČUDNI POSTUPCI TRGOVACA I KUPACA KRONIKA

Nedavno smo opet imali prilike da budemo svjedoci nekih ni malo zgodnih pojava koje su kod nas takoreći postale praksa. Cini nam se da su one u suprotnosti i sa izvjesnim normama ne samo običnog poslovnog morala, da ne kažemo i društvenog, pogotovo u jednoj socijalističkoj zemlji kakva je naša, već i sa našim stvarnim potrebama u isto vrijeme. Riječ je za pravo o trgovcima i o nama samima kao njihovim mušterijama, i to u vrijeme kada se pripremamo da dočekamo i proslavimo praznike.

Poznato je da se tada javlja nestašica izvjesnih artikala, što pretežno važi za veća mjesta. Nestane, na primjer, već na nekoliko dana pred praznik, najčešće — maslac. I domaćice uhvati panika. Jure iz radnje u radnju, pa su sretno kad ga nađu, makar i da nije porijeklom, recimo, beljski na koga su navikle i koga smatraju ponajboljim. Ako ga ne pronađu očajne su. Znamo zbog čega... Ali, ima »dobrih« trgovaca pa svojim mušterijama izvlače takve stvari ispod tepoze. Za tebe komšija, za vas gospodo ili gospodine, nešto smo sačuvali...

Cinjenica je da se mi kao kupci, radi robe previše uznemiravamo, bojeći se da nećemo stići nabaviti ovo ili ono. A to je uzrok neprijatnim gužvama po trgovinama. Stvaramo čak i redove.

Eto, uzmimo situaciju sa kruhom. Veoma je malo svijeta koji se ne uznemiri da će u praznične dane ostati bez kruha a zna se da mnogima za praznik ostane neutrošena znatna količina. Preostali kruh sada se baca. Međutim, pekari znaju da će tako biti, te ne vode računa o kvaliteti kruha, — jer znaju da će ga rasprodati bez obzira na kvalitet. Očigledno smatraju zašto da se ne zaradi koji dinar više... Ali, nitko zbog toga ne crveni.

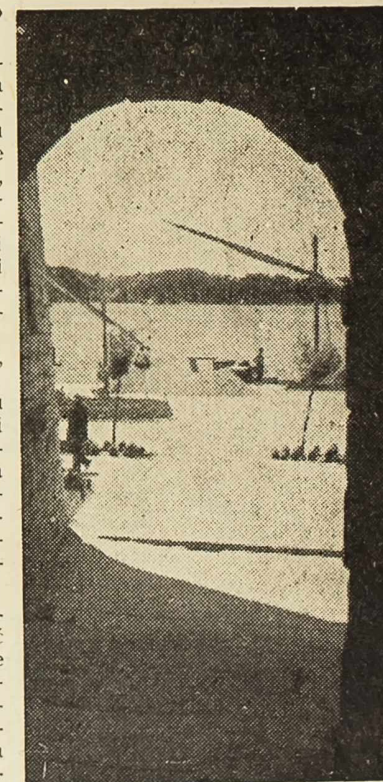
U mnogim mjestima pred ovu Novu godinu također smo mogli da vidimo po prodavaonicama voća i povrća robu lošeg kvaliteta. Časni izuzeci su rijetki. Bio je to slučaj na primjer s bananama, narančama, jabukama i tako dalje. Kupovali smo svašta Poslije Nove godine, međutim, odjednom se pojavljuje roba izvrsnog kvaliteta.

Pitamo se kako je to moguće i da li je zaista istina da su naši trgovci »zakasnili«? Teško je u to povjerovati. I bit će da je nešto drugo po srijedi, nešto što moramo cijeniti kao nepošten postupak prema potrošačima. Tu nema zdrave logike ni zdravog društvenog morala, a naročito nema poslovnog i sve je to u strašnoj suprotnosti sa principima socijalističkog društva i njegovih ljudi. Jer, roba i ispod prosječnog kvaliteta prodavana je kao najbolja po nekim tko zna kako utvrđenim cijenama, roba koja je po svakom normalnom shvaćanju stvari morala da bude jeftinija. Ali tako nije bilo. Potrošači su naišli »na krivinu« i u mnogome riješili trgovce brige u pogledu realiziranja poluoštećene ili nekurentne robe. Oni su to platili onima koji će dobar dio od takvih zarada da stave u svoje džepove, što je nsumnjivo. Pomislimo tu još i na pakovanje. Koliko nam se proda priljavog i starog novinskog papira? Ili onog debelog za pakovanje? Sračunajmo pri tom koliko se i na tom artiklu zaraduje.

Veoma slična ili ista situacija bila je i po tekstilnim radnjama. I ovdje su naši trgovci znali da se »postave«. Veoma često smo dobijali odgovore da je taj i taj dobar materijal prošao, prodat, pa nam je onda nudeno nešto drugo. I onaj tko je morao, kupio je to nešto drugo.

Bilo bi dobro da svi mi o ovim pojavama više mislimo i da ih suzbijamo. Naša zemlja nije siromašna zemlja. Za sve nas u njoj ima što nam je potrebno i nitko ne mora da strahuje, niti da će ostati gladan niti go. Nervoza i panika da neće tako biti, neopravdana je. I nestat će je ako joj i dalje ne budemo podliježali i ako svoje stvarne mogućnosti i potrebe realnije i pravovremenije cijenimo. Možda bi ovo bila korisna tema za razgovore na našoj javnoj političkoj tribini, na sastancima organizacija Socijalističkog saveza. Zašto da ne? Zašto naše trgovce ne kritizirati i ne reći što valja i što nije dobro, to jest sa čim smo zadovoljni a sa čim nismo. Sve promjene u našoj zemlji jesu i treba da budu progresivne, pa je red da to i ovoj oblasti budu.

M. JAGIN

Motiv iz Šibenika

Na kraju prvog polugodišta...

Blizu dvije hiljade učenika u srednjim školama

Kao i obično, na kraju prvog polugodišta sumiraju se rezultati koji su postignuti u gotovo pet mjeseci školske nastave. Iako oni, izraženi brojkama, ne moraju biti isključivo mjerilo uspješnosti pojedine škole, jer se u nastavu iz godine u godinu uvlače aktivnosti koje se ne mjere suhim brojkama, i ocjene, ipak nešto govore.

Općenito uzevši, ispada da uspjeh naših škola nakon prvog polugodišta nije lošiji od onoga koji je postignut prošle godine u isto vrijeme.

GIMNAZIJA

Na kraju prvog polugodišta ovog školske je pohađalo 648 učenika. Kada su se svi pojedinačni uspjesi učenika zbrojili ispalo je da je prosječna ocjena ove škole 2,57. Odličnih je bilo 10, vrlo dobrih 57, dobrih 145, dovoljnih 30, a s nedovoljnih ocjenama ima 401 učenika. Interesantno je napomenuti da 158 učenika na ovoj školi ima 4 ili više negativnih ocjena. To se u prvom redu odnosi na prve razrede, što ujedno govori da novoupisani učenici nisu sa svojim svjedocima dominirali tako zadovoljavajuće znanje. Najbolji uspjeh postignut je iz matematike i latinskog, a upoređujući prema prošlogodišnjim ocjenama, u gimnaziji postotak pozitivnih 38,58, na ova tri odjeljenja on iznosi samo 22 posto. Vjeruje se da će na kraju školske godine uspjeh općenito biti bolji.

EKONOMSKA ŠKOLA

Na srednjoj ekonomskoj školi srednja ocjena uspjeha je 2,74, dok je 56,95 posto učenika pozitivno ocijenjeno. Interesantno je spomenuti da na ovoj školi ni jedan učenik u ovom polugodištu nije u svojoj svjedožbi dobio ocjenu kraja uspjeha odličan. Inače vrlo dobrih je 21, dobrih 163, dovoljnih 25, a s negativnim ocjenama ima 50 učenika. U školskim imenicama na kraju polugodišta upisano je 376 učenika.

MEDICINSKA ŠKOLA

Budući medicinari imaju srednju ocjenu 2,77. Školu pohađa 130 učenika od čega je 59,47 bez nedovoljnih ocjena. Da je kojim slučajem ovo kraj školske godine 2 učenika bi prošla s odličnim,

s vrlo dobrim 18, dobrim 48, a dovoljnim samo dvojica. Srednja ocjena uspjeha na kraju prvog polugodišta prošle godine iznosila je 2,70.

ŠKOLA UČENIKA U PRIVREDI

Školu učenika u privredi pohađa ove godine 433 učenika. Najbolji uspjeh postignut je iz hrvatskosrpskog jezika i matematike. Interesantno je spomenuti da se u ovu školu upisalo 50 posto daka, koji su kao prelaznu ocjenu u osnovnoj školi dobili dovoljan. Odličan uspjeh postigao je samo jedan učenik, vrlo dobrih je 14, dobrih 108, a nedovoljnih 244.

UČITELJSKA ŠKOLA

U svim odjeljenjima učiteljske škole bilo je 260 učenika. Na ovoj školi ove se godine nije vršio opis u prve razrede. Odličnih nema, vrlo dobar uspjeh postiglo je 20 učenika, dobar 92, s dovoljnim uspjehom na kraju prvog polugodišta ima ih 19, a s jednom ili više negativnih ocjena 127. Srednja ocjena 2,72.

METALURŠKO-TEHNOLOŠKA ŠKOLA

Budući električari, bravari, a latničari — učenici Metalurško-tehnoške škole — imaju najbolju srednju ocjenu uspjeha među šibenskim srednjim školama. Ona iznosi ravno 3. Školu pohađa 180 učenika, od kojih ni jedan nije odličan uspjeh. Vrlo dobrih je 7, dobrih 36, dovoljnih 20, a s negativnim ocjenama ima 117 učenika.

Najviše negativnih ocjena ima iz matematike 70, kemije 63 i fizike 40. Najbolji uspjeh postignut je iz stručnih predmeta tehnologije i metalurgije. Postotak pozitivnih je 63. Interesantno je spomenuti da prve razrede ove škole pohađa 88 učenika, dok industrija šibenskog kraja traži samo 32 takva stručna radnika. To govori o potrebi stvaranja nekih drugih smjerova

na ovoj školi. Za to ne postoje nikakve prepreke, jer učenici u prvom razredu ionako uče općenite stvari.

TRGOVAČKA ŠKOLA

U ovoj novoj školi na kraju školovanja prvog turnusa, jer škola radi u dva, nalazilo se u tri razreda 99 učenika. Pozitivnih je 80 posto. Budući da je na ovoj školi to i kraj nastavne godine 3 polaznika ponavljat će razred, a 16 imaju popravni ispit. Srednja ocjena škole je 2,90.

To su rezultati. Međutim, u pravilnosti svih škola vjeruju da će uspjeh na kraju školske godine biti zacijelo bolji. Preostaje nam jedino da pričekamo. D. B.

Dobar rad Narodnog sveučilišta

Narodno sveučilište u našem gradu postoji već nekoliko godina. Međutim, kroz čitavo to vrijeme ono je u pravom smislu životarilo. Predavanja su se održavala povremeno, da ne kažemo kampanjski. I od svega toga nije bilo velike koristi. Međutim, razvitak Šibenika i sve veći priliv stanovnika nametnulo je potrebu da ova vrijedna društveno-kulturna institucija krene s mirne tačke.

To je i potaklo drugove iz Socijalističkog saveza da se ozbiljnije pridrže ovom problemu. Nakon vestranih diskusija Narodno sveučilište je dobilo financijska sredstva, odjednom su se stvorile i uredske prostorije, a za upravitelja je postavljen čovjek koji je odgovara tom mjestu.

I krenulo je. Narodno sveučilište danas dobro djeluje, okuplja i predavače i slušaoce. Rade četiri tribine: tribina aktualnih tema, politička tribina, tribina mladih i pionirska tribina. Za predavače su angažirani istaknuti politički, kulturni i zdravstveni radnici našega grada.

"VEDRA SCENA"

humorističko-satirična panorama Šibenika

Nema dvojbe da je kulturno-zabavni život u našem gradu u priličnoj mjeri oskudan. U svakodnevnom razgovoru često se povlači poanta »a gdje večeras?«. I zbija, kada padne tamna zastirka noći, kada se upale svjetla i napuste sobe — kuda ima da se ode. Od svega što nam se nudi u kulturnom zabavnom smislu to su predstave u Narodnom kazalištu, posjeti kinematografske

ma, i rijetka gostovanja istaknutih solista i umjetničkih grupa. Kad se zna da naše kazalište može u najbolju ruku pripremiti deset premijernih predstava, kada se ima na umu da repertoar naših (i ne samo ovih ovdje) kina i nije na bogzna kojoj umjetničkoj visini, onda zbilja ono prije postavljeno i često opetovano pitanje nije suvišno i svim je tačno da vjerno opisuje naše skromne mogućnosti, ali u isti mah i naše opravdane zahtjeve.

I upravo na tom razmišljanju »rodila« se ideja da se u ovom starom gradu počne s jednom novosti, za koju zacijelo a priori postoji interes i koji će, uvjereni smo uspjeti da stekne prava građanstva. Riječ je o »Vedroj sceni«, koja je na inicijativu nekoliko kulturnih i javnih radnika našeg grada osnovana u okviru šibenskog teatra. Inicijatori su zamislili da se program na »Vedroj sceni« daje jedanput mjesечно. Dakle, svakog mjeseca dat će se premijerna izvedba, a poslije toga uslijedit će gostovanja. Prema zamisli, a za nju je već pokazan interes, te će se zacijelo i ostvariti, ova scena gostovala bi u svim većim mjestima na području kotara, gdje god za to postoje uslovi, a pored toga davat će se izvedbe i u dvoranama radnih kolektiva, ali slobodno se može kazati da koristi neće biti mala.

Kako već rekomo »Vedra scena bit će humorističko-satirična panorama Šibenika preko koje će se jedanput mjesечно »šibat« pojedine negativnosti, naravno pri tome izbjegavajući kič i jeftine kalambure. U propagandnom mlističu te scene se između ostalog, kaže: »Vedra scena će se truditi da vas nasmije (u zdravom tijelu zdrav smijeh), i po-

malo ismije (ko gubi ima pravo da se ljuti) da kroz smijeh ukazuje na slabosti (gdje god sušaka nešto ima), da za omladinu daje matineje (po sniženim cijenama), da na svoje premijerne predstave poziv asve istaknute drugarice i drugove po premijernim cijenama (oni imaju para — makar iz fonda za reprezentaciju), a ako nam sve to ne uspije zatvorit ćemo se u svoju školjku (kao prosvjetni radnici u Društvenom domu)«.

Pored programa koji će se mijenjati prema pojedinim priradbama (ako se npr. gostuje u Drnišu dat će se i dio tamošnjih smešnih »poslastica«, Vedra scena će imati i nekoliko stalnih »rubrika«, kao npr. Čik pogodi, lokalnu ličnost Antulu, iznenađenje večeri, lokalne televizijske čakule, nagradnu karikaturu, zvučne zagometke itd.

Uz domaće sile, koje će već na prvom nastupu položiti nimalo lak ispit, na estardi Vedre scene planirano je gostovanje i istaknutih pojedinaca iz drugih kulturnih centara. Predviđa se između ostalog, gostovanje Zike Živulovića - Serafima, Mirka Tršlera, pa možda karikaturiste Ota Reisingera.

Sve priredbe »Vedre scene« davat će se u scenom okviru adekvatnom suvremenim rješenjima modernog teatra. Između pojedinih tačaka programa, koji će se davati bez stanke, publiku će zabavljati septet Vedre scene.

Prtežni dio tekstova za Vedru scenu dao je član ansambla šibenskog teatra Nešo Terzić, koji ujedno ima i redateljsku postavku prvog nastupa, koji će biti u subotu, 10. veljače. D. B.

film

Konjanici

AMERIČKI FILM. REŽIJA: JOHN FORD.

Kad naš filmski repertoar i ne bi bio toliko siromašan koliko je u zadnje vrijeme i kad, osim toga, i westerni ne bi bili toliko rijetki, te se pojavljuju jedan ili nijedan prema najmanje tri mjesечно ranije, isto bi film klasika Johna Forda privukao našu pažnju, a naročito još ako su protagonisti John Wayne i William Holden. Bolju kombinaciju za ovaj žanr, otkad je umro Garry Cooper, teško je zamisliti. Očekivanja možda nisu prevaziđena, ali su u najmanju ruku ispunjena. Ni u ovom slučaju Fordu nije glavna akcija, već ljudi, njihov karakter i odnosi u određenim uslovima. Kroz jednu epizodu iz sećeničkog rata on je nastojao da prikaže promjene koje se odvijaju u ljudima u ratnim uslovima, ne zaboravljajući da pri tome podvuče apsurdnost rata, što filmu daje i jedan pacifistički karakter. Nije to doduše Ford u punom sjaju, ali je ipak Ford, koji ne može da iznevjeri samog sebe. Sto se tiče Wayne-a, on je u svom standardu, ali uvijek simpatičnom izdanju.

Vitez Grbonja

FRANCUSKI FILM. REŽIJA: ANDRE HUNEBELLE

Uzmimo ovaj film onakvim kakav je i u jednom boljem repertoaru mogao bi imati svoje mjesto. Od ekranizacije avanturističkog petparačkog romana teško možemo više i tražiti. Sve je doduše izmišljeno i nevjerojatno, zakriveno pseudohistorijskom fasadom, ali je napravljen sasvim vješto, tako da čovjek i ne razbija glavu o ko mogućnosti i vjerovatnosti onog što vidi, a to bi bilo zaista besmisleno. Film je raskošan, mogućnosti cinemaskopa i kolora korištene su do maksimuma, akcija ima u obilju, mačevanja i previše, a Jean Marais već u početku izgleda onoliko star koliko bi trebao biti na kraju, tako da mi i ne zamjeramo što na njemu nismo zapazili nikakve promjene, dok je Aurora od dojenčeta postala toliko zrela djevojka da se imala pravo i zaljubiti u nj. Ljubitelji ovog žanra nisu sigurno razočarani, dok oni koji čekaju dobre filmove morat će se još malo strpiti. — b —

MOZAIK

PRIPREMA SE »CIRKUS«

Ansambl Narodnog kazališta u Šibeniku poslije izvedbe komada »Čovjek, životinja i krepost« Luigi Pirandella u režiji Bogdana Jerkovića i »Vragolanka nije davo« Misailovića u redateljskoj postavi Ante Balina, priprema još jednu predstavu, koja će se uskoro dati. Bit će to premijerna predstava komada mladih beogradskih spisatelja Obrenović - Lebović »Cirkus«. Režija ovog komada povjerena je B. Jerkoviću.

PONOVO PRVI PLJESAK

Od prošle godine Tribina mladih Narodnog sveučilišta u Šibeniku počela je s organiziranjem »Prvog pljeska«. Na toj omladinskoj priredbi, kako je poznato, po prvi put se javnosti predstavljaju mladi pjevači, muzičari i komičari. Do sada su takve priredbe u našem gradu, a i na području kotara poznjele dosta uspjeha. Zbog toga će se uskoro održati još jedan takav nastup. Organizatori ove avajaju dobar kvalitet, još bolju organizaciju i neka iznenađenja.

USPJEH NIKOLE VONČINE

Naš sugrađanin Nikola Vončina, stalni redatelj Radio-televizije Zagreb imao je prošlih dana dosta uspjeha u postavljanju »Najobičnije ljubavi na svijetu« Petra Hirha u izvedbi Dramskog studija Radio Zagreba na sceni Zagrebačkog dramskog kazališta. Izvedba je naišla na veom povoljan sud kritike, a i publika je taj komad dobro primila. Pored nekih nedostataka rečeno je da je redatelj Vončina dao dosta lirskog daha i topline komadu, da je znao izvući, na uvid publici, sve nijanse jedne poetične drame.

Knjige na otplatu?

O važnosti dobre knjige mislimo da je suvišno govoriti. Iz dana u dan povećava se broj čitalaca, raste potreba za »konzumiranjem« lijepe literature, ali, uporedo s time, knjige još uvijek ostaju skupe. Iole vrijednija stoji najmanje tisuću dinara, a to je, bez obzira na povećanja naših primanja, još uvijek priličan, što više velik, izdatak za svakog koji nastoji da s vremenom u svojoj kući stvori malu biblioteku.

Istina, postoje javne biblioteke i u njima se može uz minimalnu, gotovo simboličnu članarinu dobiti na petnaestak dana na čitanje djelo koje nam u tom času treba, ili kojemu se ponovo vraćamo kao poklonici. Budući da su financijska sredstva koja bibliotekama stoje na raspolaganju još uvijek mnogo manja nego što to nameću potrebe povećanog broja čitalaca, događa se, ne nerijetko, da na neku knjigu treba čekati i više mjeseci. Naime, od jedne knjige biblioteke nabave u najboljem slučaju tri primjerka.

Pa da knjiga u biblioteci i ima na većem izboru i u više primjeraka, to još uvijek ne znači, da čovjek ne bi htio, kako već rekomo, imati i svoju malu biblioteku. Samo, pitanje je, kako doći do nje.

Neka izdavačka poduzeća doduše izdavaju knjige na otplatu, ali to nije idealno rješenje, jer se prilikom takve narudžbe moraju zbog, recimo, dvije vrijedne knjige uzeti i neke koje to nisu.

Pa gdje je izlaz? Mišljenja smo, a to je prema najnovijim uputstvima Savezne narodne skupštine, pored ostalog i preporučeno, da ne bi bilo loše kada bi knjižare davale knjige na otplatu. U nekim mjestima i do sada se tako radilo, i ljudi su iznenađujuće mnogo kupovali knjige. Imajući to na umu, nije loše iznijeti mišljenje da bi bilo i dobro i poželjno kada bi i knjižara u našem gradu (jedina) uvela tu praksu. Vjerujemo da bi ona donijela obostranu korist. (B)

Sipenk: Gradska vijećnica

gradske vijesti

Srijedom u 7

JAVNA TRIBINA RADNIČKOG SVEUCILISTA

Srijeda, 7. II — Dvije godine u nacističkim logorima smrti (sa projekcijama). Predavač: Tomislav Dean.

Srijeda, 14. II — O «križi» humanizma u savremenom svijetu. Predavači: prof. Milan Miladinović, inž. Nenad Simić i dr. Veselin Mijatović.

Dvorana Društvenog doma. Početak u 19 sati.

KINEMATOGRAFI

«TESLA»: premijera američkog kinemaškog filma u boji — PUT OKO SVIJETA ZA 80 DANA — (do 13. II)
Premijera domaćeg kinemaškog filma — SOLUNSKI A-TENTATORI — (14-20 II)

20. APRILA: premijera francuskog filma — SILOM MILIJUNAR — (do 7. II)

Premijera francuskog filma — NE SAHRANJUJE SE NE-DJELJOM (8-11. II)

Premijera talijanskog kinemaškog filma u boji — SIN CRVENOG GUSARA — (12-18. II)

DEZURNE LJEKARNE

Do 9. II — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.

Od 10-16. II — II narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.

MATIČNI URED

ROĐENI

Mladen, Stanika i Stene Jakelić; Jadranka, Frane i Svetinke Balikas; Miloš, Petra i Ljubice Ivezga; Aleksandar, Katiče Pitarov; Dalibor, Ante i Ane Topić; Milan, Ante i Cvite Petković; Zeljko, Vladimira i Dušanica Čaleta; Mađa, Jerolima i Milke Živković; Naser, Ante i Anice Papan; Zoran, Marinka i Zorke Mikulandrija; Milorad, Rođa i Ljubice Mijat; Silvana, Petra i Vinke Lambaša; Lidija, Mihovila i Nevenke Babac; Višnja, Jakova i Sniježane Perkov; Aleksandra, Kreše i Josipe Zlatović; Ivica, Mile i Marije Bačić; Nedjeljka, Josipa i Tonke Krpina; Daria, Krste i Rosande Cvitanović; Ljubica, Vicka i Anke Latin; Milorad, Milana i Danice Cvjetić; Zlata, Slavka i Ane Perković; Tonči, Petra i Lovorke Bilan; Srećko, Ive i Zlatane Rončević; Siniša, Andrije i Janje Jelić i Jurica, Milivoja i Mire Turčinov.

VJENČANI

Bašić Petar, upravitelj lučke kapetanije — Omčikus Sonja, profesor; Friganović Vlatko, službenik — Stipančija Miroslava, službenik; Ciglic Šime, radnik — Pamuković Ana, domaćica i Krešak Frane, službenik — Goreta, Ana, radnica.

UMRLI

Gulin Vica rod. Milković; stara 88 god.; Batinica Krste pok. Mate, star 84 god.; Pulić Emil Marinka, star 3 mjeseca; Belamarić Ante pok. Grge, star 60 god.; Rak Frane Matin, star 26 god.; Skočić Uroš, star 67 god.; Kovač Milka, stara 72 god. i Bulat Luca, stara 54 god.

Sa tržnice i ribarnice

Zahlađenje koje je zavladao prošle nedjelje uvjetovalo je da su tržnice i ribarnice općenito bile vrlo slabo opskrbljene pojedinih artiklima. Cijene pojedinih proizvoda kretale su se ovako: salata 300—350, špinat 300—350, blitva 160—200, kupus 120—160, zatim mrkva koja se dopremala iz Kaštela 180—240, bijeli luk 250, crveni luk 130, krumpir 40 u državnom, a 60 do 80 u privatnom sektoru. Jabuke su se prodavale po 120 do 160 u privatnom, a 60 do 140 u državnom sektoru, kruške 200, limuni 250, naranče 210, jaja 30 do 40 u privatnom, a 28 u državnom sektoru, ulje 500—550, dok je peradi bilo u vrlo malim količinama i prodavala se po 800 do 900 dinara komad, a purani od 2000 do 3000 komad. Na ribarnici je bilo vrlo malo ribe kao rijetko kada. I cijene su bile dosta visoke. Lignje su se prodavale

Osnivačka skupština Konferencije za društvenu aktivnost žena Za afirmaciju žena u komuni

U Šibeniku je u subotu 3. o. m. održana osnivačka skupština Konferencije za društvenu aktivnost žena na području šibenske općine, kojoj su osim delegata prisustvovali Miro Kuhač, predsjednik Kotarskog odbora SSRN, Josip Ninić, predsjednik Općinskog odbora SSRN, Ante Buvinić, predsjednik Općinskog sindikalnog vijeća, Ante Milošević, predsjednik Općinskog komiteta Narodne omladine i Nikola Čače, potpredsjednik NO-a općine Šibenik. Referat o problemima i položaju žene u društvu, kao i o narednim zadacima podnijela je Asja Maroti. Na osnivačkoj skupštini usvojena su pravila i poslovnik, a zatim je nakon diskusije izabrano predsjedništvo Konferencije za društvenu aktivnost žena šibenske općine.

Nakon što je u referatu iscrpno prikazan dosadašnji položaj žene u našoj zemlji, kao i u svim poljima društveno-političke aktivnosti, Asja Maroti se osvrnula na problem zapošljavanja žena u šibenskoj općini, naglasivši da u skoroj perspektivi postoje mogućnosti da se znatan broj žena zaposli u privredi. Između ostalog napomenula je neka poduzeća u kojima se vrše pripreme na proširenju kapaciteta (Jadranska, «Štampa» i poduzeće za alu konstrukcije na Račinama). Ipak najveće mogućnosti za zapošljavanje žena postoje u turizmu, ugostiteljstvu, trgovini i zanatstvu. U najtežem stanju nalazi se danas žena na selu, gdje je veoma mali broj žena zaposlen u državnim sektorima, ali je zato činjenica da gotovo 60 posto dohodaka u poljoprivredi ostvaruju žene na selu. U uskoj vezi sa današnjim položajem žene je pitanje zaštite djece, o kojoj se vodi mnogo računa. No još uvijek u tom pogledu stanje nije baš najbolje. Od ukupno 5000 predškolske djece danas je u dječjim vrtićima obuhvaćeno tek oko 550, podatak koji nemiće na razmišljanje i potrebu za efikasnijim rješavanjem tog problema.

Preporuka za gradnju stambenih objekata u centru

Nakon što je u detalje proanalizirala situaciju u pogledu lokacija za gradnju novih stambenih objekata, sekcija građevinarstva, arhitekata i geodeta, koja djeluje pri Društvu inženjera i tehničara donijela je preporuku kojom je upozнала mjerodavne organe u Narodnom odboru šibenske općine. U toj preporuci stoji i da se stambeni objekti prvenstveno u Dragi, na Obali, u Varošu, Plišcu i u predjelu Vanjski, dakle na mjestima gdje se nalazi veći broj veoma dotrajalih zgrada u kojima popravak nije vršen decenijama. Tek uz prethodno arhitektonsko rješenje na mjesto sadašnjih zgrada može se podizati novi objekti. Predloženo je također da se za iseljene stanovare podižu objekti po mogućnosti na Šubićeveu, kao i to da investitori za dobivanje lokacije u centru grada snose troškove otkupa iseljenih kuća i njihovog rušenja. Gradnja objekata u tim predjelima bit će svakako jeftinija, budući da postoje svi potrebni komunalni uređaji, što nije slučaj i sa ostalim objektima koji se podižu na slobodnim površinama na periferiji.

U cilju daljnjeg olakšanja zaposlenoj ženi u referatu je istaknuta potreba za otvaranjem restorana društvene prehrane, kao i u sve istaknutijoj ulozi koju mogu odigrati stambene zajednice. O pružanju pomoći ženi na selu velika odgovornost upravo pada na Centar za unapređenje domaćinstva kojeg treba ojačati i kadrovske i financijske.

Izuzetno mjesto poklonjeno je u referatu i diskusiji položaju žene kao proizvođača i upravljača u našem društvu, pa je s tim u vezi naglašena potreba za daljnjim usavršavanjem žena preko seminara, tečajeva i škola pri Radničkom sveučilištu, kako bi žena stekla punu afirmaciju na svim poljima društvene djelatnosti. Mnogi diskutanti dotakli su se raznih pitanja, među kojima o boljem snabdjevanju trgovačke mreže, o narednim zadacima na odgoju najmlađih, o otvaranju objekata društvene prehrane, o položaju učenika u privredi, o radu žena u zadrugarstvu i

njihovoj aktivnosti u organima upravljanja, itd. Ipak najviše se diskutiralo o provođenju u život mjera na stručnom osposobljavanju žena, jer je još uvijek neznan broj žena sa visokim stručnim kvalifikacijama.

U diskusiji je sudjelovao drug Ante Buvinić, koji je govoreći o društvenom standardu, podvukao potrebu brzog rješavanja problema društvene prehrane. Drug Miro Kuhač je između ostalog, rekao da je više nego ikad dosad potrebna pomoć svih društveno-političkih faktora u komuni i da zapošljavanje žena u privredi zavisi ne samo o razvoju i snazi materijalne baze, već i o stručnim kvalifikacijama žena. Stoga je potrebno sve učiniti da naša žena bude stručno osposobljena, kako bi mogla odgovoriti svim zadacima. Rješavanje mnogih pitanja leži i u afirmaciji stambenih zajednica. One mogu dosta pridonijeti da žena zauzme ono mjesto koje joj u našem društvu i pripada. (j)

Iz I stambene zajednice

Pet servisa

Prva stambena zajednica na teritoriji Šibenika osnovana je prije nekoliko mjeseci. Ona obuhvaća predjele Škopinac, Baldekin, Krž, Mandalinu i Ražine, u kojima danas živi blizu 10 tisuća stanovnika. To su uglavnom nova stambena naselja u kojima nedostaju mnogi komunalni i javni objekti. To su naselja opterećena mnogim problemima koja uz pomoć komune nastoje rješavati sami građani. Stambena zajednica će im također omogućiti pomoći u tome. Kakav je njen plan rada u ovoj godini i što ona predviđa učiniti — o tome smo razgovarali sa tajnikom I stambene zajednice Andrijom Kulušićem.

Bez gotovo ikakvih iskustava započeli smo djelovati. U početku nećemo ići sve lako, ali uz razumijevanje i pomoć od strane svih društvenih faktora, nadamo se da ćemo prebroditi sve teškoće. Savjet ove stambene zajednice imao je već dosad nekoliko sastanaka na kojima je raspravljena tekuća problematika. Na sljedećim skupovima sudjelovat će i ostali stanovnici ovog područja, kako bi Savjetu pružili

što efikasniju podršku. Prema nedavno provedenoj anketi među građanima doznali smo što je prvenstveno učiniti u samom početku i na osnovu te ankete stvorili smo program našeg djelovanja u ovoj godini.

Da bi stanovnicima što više olakšali njihov svakodnevni posao, nastavio je A. Kulušić, odlučili smo pristupiti osnivanju nekoliko servisa za koje smo već prenatili prostorije. Osim elektro-radio i servisa za tehničko održavanje zgrada, u okviru ove stambene zajednice postepeno ćemo osnivati i druge servise, među kojima uslužni servis (dostava mlijeka, čišćenje stanova i stepeništa itd.), zatim obućarski i administrativni servis. Ovaj bi obavljao poslove kućnih savjeta. Namjeravamo također otvoriti mliječarsku radnju, zatim kupatilo i druge slične komunalne institucije. Postojeća dva vrtića također će se nalaziti pod našim nadzorom. Da bi mogli stati na vlastite noge, bit će nam potrebno oko 5 do 6 milijuna dinara, što bi se osiguralo iz Fonda za društveni standard šibenske općine.

Koncert dvoje solista

Kalauz Anika i Bručić Marijan predstavili su se šibenskoj publici kao daroviti pjevači koji su pokazali svoje glasovne kvalitete, ali i nedostatke. Ovi mladi pjevači, na putu na dadu jednu zreliju i snažniju interpretaciju, otpjevali su niz poznatih pjesama i arija.

U prvom dijelu programa, koji je bio zastupljen našim kompozitorima, Kalauz Anika svojim glasom ispunila nas je lirskim ugodom, dok je tenor Bručić Marijana ostavio na nas prilično prijetan utisak.

Osjetljivost i sažaljenost kojom je naša sugradanka pjevala kao i njen smisao da iscelihera pojedine teme, što je naročito došlo do izražaja u ariji Nonne iz opere «Don Pasquale» od Donizettija, znali su nas dirnuti i izmamiti aplauz. Ipak njeni vi-

soki tonovi nisu bili zaobljeni, na trenutke su bili resti, a dikcija joj je nije bila uvijek dotjerana. To kao i skromna snaga njenog glasa razlog su zbog kojeg ova talentirana pjevačica nije uspjela da daje još bolju interpretaciju klasične operne muzike.

Marijan Bručić osvojio nas je svojim glasom u srednjem registru. On je pjevao u širokim potezima, dosta snažno i slobodno, ali, na žalost, u visokim tonovima zatajilo je pokušavajući da timim falsetom nadoknadi potrebnu visinu i raspjevanost koja se očekivala. Ovaj kontrast između zaobljenih, snažnih tonova u srednjem registru i u falsetu pjevanih visokih tonova mogao je biti ublažen jednim dinamičnijim pjevanjem u svim registrima. Možda je trebalo da ovaj pjevač izabere arije prema svojim glasovnim mogućnostima i da nam pruži zrelu muzikalnost, kao što je to učinio u ariji: pripovijest Ere.

Klavirsku pratnju Antuna Celio Cege nije bila uvijek funkcionalna: pasaji su morali biti razrađeni, a čitavo izvođenje studijskije i početnje kad je to trebalo. Sigurno je da je tome djelomičan uzrok bio i loši klavir.

Ovom prilikom želimo kazati da bi, i pored programa ovakove vrste, trebalo organizirati i koncerte na kojima bi se izvodila i djela modernih kompozitora. Besmisleno je poricati jednog Verdija, ali nije besmisleno tražiti nova osjećanja. Iako se divimo melodijama jednog vremena, mi osjećamo i novu muziku koja se razlikuje od svega onoga što je do sada u toj umjetnosti ostvareno. Takva bi nas muzika još više oživjela, jer je to njena suština.

M. Livaković - S. Vulinović

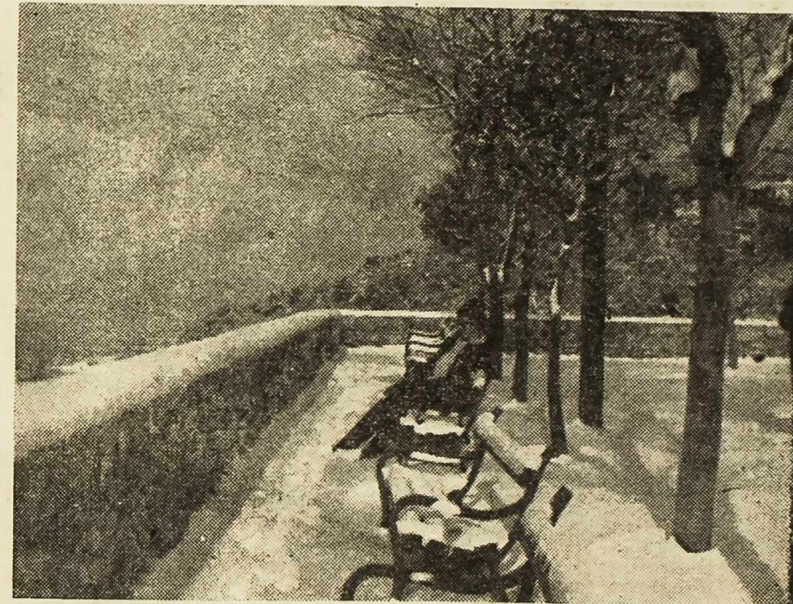
Jedan dan pod snijegom...

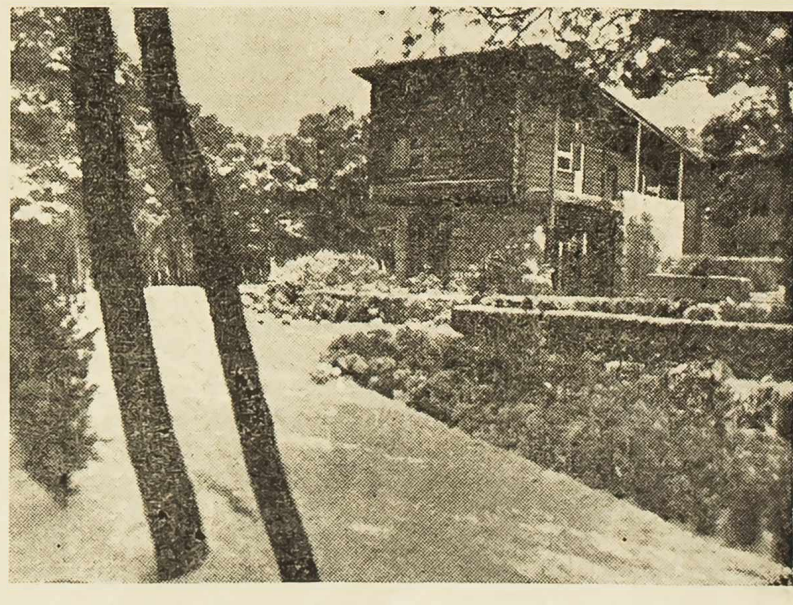
Ruku na srce, ali Šibenik u hladnim zimskim danima ne izgleda naročito simpatično. Zestoka bura zavija uglovima, a led nam se provlači sve do kostiju. Zato je, reklo bi se, snijeg od prošlog tjedna došao kao pravo osvježenje. Grad je pod novim ruhom izgledao neobično i gotovo svečano. Zaposleni svijet se i dalje kretao uzurbano, ali je nestalo zgurenosti i ukočenosti. Tomu je pridonio i lijep sunčan dan...

No, onaj koji je htio vidjeti pravo veselje znao je gdje treba poći. Bio je to, naravno, Šubićevec. Mnogstvo djece različite dobi neumorno je dovladalo svoje saonice, koje su odjednom ugledale svjetlo dana nakon višegodišnjeg «odmora». Može se s pravom kazati, da je ovo bio njihov dan. Najbučniji i najradosniji bili su oni najmlađi, kojima je to bio prvi susret sa snijegom. Njihov žamor i smijeh potpuno su odgovarali ovom ambijentu.

I mi stariji skloni smo da u snijegu gledamo romantiku, da u sebi sabiramo utiske i da ih doživljavamo na nov način. Zato posjećujemo dobro poznata mjesta, da bi ih vidjeli u novom «štimanju». Tvrđava Šubićevec upravo je jedno takvo mjesto. Visoke topole bez lista, koje natkriljuju red klupa sa još nedernutim snijegom, privlače nas da odatle promatramo impresivnu sliku tisuća bijelih krovova...

Poznati restoran «Dubravka», sa čitavim objektom mnogi nazivaju «planinskom kucicom». Udnovato, kako je taj utisak, kad je sve pod snijegom, gotovo potpuno. Možemo sasvim shvatiti, što to su ovakvi objekti mnoge poznatiji tamo, gdje često pada snijeg. Takva mjesta nisu ništa manje atraktivna i od naših najpoznatijih kupališta.

Možda mnogi i žale, što smo se ovakvom prizoru mogli radovati samo jedan dan...

Tekst i snimke: J. Celar

Godina fizičke kulture mladih

Sport

Start nije uspio

»SIBENIK« - »DINARA« 1:0 (1:0)

U nedjelju je na stadionu »Rade Končar« odigrana prva ovogodišnja prijateljska nogometna utakmica, u kojoj su se sastali »Sibenik« i član podsavezne lige »Dinara« iz Knina. Pobjedio je »Sibenik« sa 1:0. Jedini zgoditak postigao je u 20. minuti Nadoveza iz jedanaesterca. Pred oko 250 gledalaca sudio je dobro Dunkić iz Sibenika.

Domaća ekipa nije zadovoljila. Posebno je zakazao navalni red koji nije znao iskoristiti više povoljnih prilika pred vratima Kninjana. Gosti su se isticali borbenošću. Za tako slabu igru »Sibenika« ne opravdava ni činjenica, što su morali nastupiti bez Rančića, Iljadice, Aralice i Stošića. »Sibenik« je izveo ovu ekipu: Kale, Jelenković (Cvitanović), Žaja, Marenci, Relja, Miljević, Orošnjak, Duilo, Nadoveza, Zambata i Friganović.

GODIŠNJA SKUPŠTINA »MORNAR«

U prisustvu malog broja članstva i simpatizera JK »Mornar« održao je svoju redovnu godišnju skupštinu, devetu po redu. Rješavanje pojedinih problema u klubu, uspjesi u protekloj godini, nezainteresiranost pojedinih organizacija za razvoj ovog sporta, analiza desetogodišnjeg rada i slično bila su pitanja o kojima se najviše raspravljalo.

Prošlogodišnji zadaci postavljeni pred klub uglavnom su bili izvršeni. Unatoč slabom plovnom parku cmasovljenje kluba također predstavlja veliki uspjeh. Plovni park ipak se u ovoj godini povećao zahvaljujući pojedinih članovima koji su uložili dosta truda.

Na početku sezone bilo je svega četiri jedrilice klase LP, zatim jedrilica klase Zvijezda, te nekoliko ostalih jedrilica. Da je članstvo zaista mnogo učinilo na poboljšanje plovnog parka dovoljno je navesti samo ovaj podatak: na kraju jedrilarske sezone u 1960. godini za plovidbu su bile ispravne samo 4 jedrilice, dok je ostalim nedostajalo rekvizita. Organizirana je regata povodom Dana mladosti, zatim za Dan borca, dok je klub organizirao još nekoliko manjih lokalnih takmičenja. Financijski problem bez sumnje negativno se odrazio na uspjeh kluba.

U diskusiji su uglavnom iznesene slabosti koje su se odrazile u radu ovog kolektiva, a također su date smjernice za buduću rad. Na kraju skupštine izabran je novi odbor od 7 članova. (MŽ)

„Dinara“ se priprema za nastavak prvenstva

Objektivne teškoće na koje je »Dinara« naišla ove godine jasno su se odrazile na relativno slab plasman u jesenjem dijelu. Zauzimanjem trećeg mjesta nitko nije bio zadovoljan, ni igrači, a pogotovo kninska publika, koja je naučila da njeni ljubitelji trijumfiraju u sibenskom podsavezu. Glavni razlozi za tako slab plasman su izgradnja igrališta, neredovni treninzi, odigravanje utakmica na protivničkim terenima (naravno s glavnim rivalima »Rudarom« i »Dokom«), šestomjesečna zabrana i granje golmanu Vučkoviću i materijalni problemi.

Ekipa »Dinara« koja zaista ima blistavu tradiciju ove godine konačno dobila pravo igralište s travnatim terenom, koje je već potpuno ogradoeno betonskim zidom. Moderna svlačionica bit će sagrađena u novoj stambenoj zgradi pokraj igrališta i tako će biti riješen veoma važan problem većeg sportskog parka u gradu.

U toku su također pregovori s bivšim igračem »Hajduka«, i trenerom »Sibenika« Slavkom Lušticom, čijim bi dolaskom »Dinara« dobila zaista uzornog trenera i onda mogla realno gledati na ostvarenje desetašnje snage o probijanju u višu ligu.

Danas »Dinara« zapravo nema trenera, jer svu brigu oko treniranja i fizičke kondicije vodi stari »dinaraš« Vlado Mijaković, a najboljih igrača ekipe. U svojim redovima »Dinara« ima nekoliko talentiranih pojedinaca, kao što je Ljubo Marić, lijevi halj, igrač velikog radusa kretanja i dobre tehnike, golman Vučković nesumnjivo talentiran mladić, ali nedovoljno ambiciozan, a od mladih koji su obukli dres prvog tima najviše se ističu Bjedov i Dimić. Na treningu su se pojavili i nekadašnji igrači Kostić i Marjanović, veoma brzi i tem-

peramentni, s kojima »Dinara« može ozbiljno računati. Sportska publika očekuje i povratak Urukala nekadašnjeg igrača »Sibenika«, ne krijući nade da bi on mogao dosta pridonijeti u osvajanju prvog mjesta. Zelje i mogućnosti se mnogo razilaze, ali igrači izražavaju želju za prvim mjestom duboko vjerujući da im to nije nedostižno.

JORDAN JELIĆ

ZAHVALA

S obzirom da počitamo Prvu Luku, gdje smo bili smješteni kao postradali od potresa, molimo vas da u vašem listu objavite zahvalnicu slijedećeg sadržaja.

Kada napuštamo vaše mjesto, vašu sredinu u kojoj smo boravili najljepše vam se zahvaljujemo na gostoljubivom dočeku i udobnom boravku u kojem smo proveli duže vrijeme. Svim mještnim organizacijama i rukovodstvu najljepše zahvaljujemo na pažnji i brizi koju su pružili i ispoljavali prema nama.

Također se mnogo zahvaljujemo predsjedniku štaba za postradale za kotar Sibenik drugu Perić Veseljku, koji nas je uvijek posjećivao i unosio vedro raspoloženje u našu sredinu, a posebno mu se zahvaljujemo na njegovoj humanosti.

Nosimo od vas vedre i neizbrisive uspomene, koje su nam duboko urezane u sruću kao simbol zahvalnosti i sijećanja.

Mještni Koteza i Vrgorica

JAVNA ZAHVALA

Povodom smrti naše drage i neprežaljene majke, sestre, sverkrve, punice, bake i prabake

NINIĆ MARE ud. VICE

rod. BRKIĆ

izražavamo svoju duboku zahvalnost rodbini, prijateljima i znan-

cima, koji su na bilo koji način ukazali svoju pomoć dragoj nam pokojnici i u posljednjim časovima života pokazali svoje plemenito nastojanje da joj ublaže patnju.

Zahvaljujemo svima koji su nam pismeno ili usmeno izrazili svoje suosjećanje u našoj velikoj boli i sudjelovali u ispračaju pokojnice do vječnog počivališta.

OŽALOŠĆENA OBITELJ
NINIĆ ĆIRILA

OBAVIJEST NARODNOG KAZALIŠTA SIBENIK

Kazališne ulaznice koje su dobivene na kućnji plesa maturanata Učiteljske škole vrijede za predstavu »Lisica i grozd« u nedjelju 11. II 1962.

Premijera »Vragoljanka« nije davo« održat će se 17. II ove godine, a karte i rezervacije koje su učinjene vrijede za taj dan.

MALI OGLASNIK

PRODAJE SE KUĆA u centru Sibenika. Sastoji se od kuhinje, tri sobe, praonice i kono-be. Po dogovoru useljava. Obratiti se na adresu: Jovo Brkić, Sibenik, Bratstva i jedinstva 64.

INTERFERON

UNIVERZALNO EFIKASNO SREDSTVO PROTIV VIRUSA?

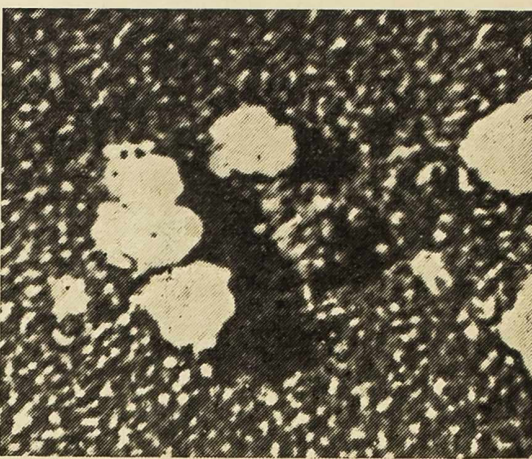
Jesen i zima donose nam humjavicu, gripu. Poznato je da antibiotici ne pomažu i da se te bolesti najbolje liječe klasičnim načinima: znojenjem, čajevima, ležanjem i da se sam organizam mora boriti s njima i svladati ih, jer lijekova nema. A nema ih zato, jer su uzročnici tih bolesti još uvijek nepoznati; još ih nitko nije vidio, tako su sitni. Zbog toga još uvijek nije pronađena vakcina, kao što je to slučaj kod ostalih virusnih bolesti: poliomelitisa, obraca (ospica) i protiv zaraznog crvenca (rubeola).

Nedavno je stručna medicinska štampa pisala o interferonu kao o »čudotvornom lijeku« o »najvećem otkriću« itd., baš u vezi s virusnim bolestima.

O čemu se zapravo radi i da li interferon zaista ima takva svojstva?

Interferon je protein koji su još 1957. pronašli engleski biolozi Alick Isaacs i Jean Lindemann, u laboratoriji Mill Hill, gdje su se godinama bavili proučavanjem uzroka, razvoja i liječenja humjavice i gripe.

Ta nova velika nada medicine ima jedno izvanredno, ne specifično, svojstvo: sprečava rast i razmnožavanje virusa na kulturama tkiva i u živom tijelu.

Povećan virus gripe

Isaacs i Lindemann vršili su pokuse s embrionom pileta; u embrion su stavili preparat s virusom gripe. Prethodno su virus uništili visokom temperaturom. Za nekoliko sati tkivo embriona pokazalo je izvanredno svojstvo: kad su ga dali ćelijama jedne druge kulture, koja nije nikad bila u kontaktu s virusom gripe, pokazalo se da su ćelije ove druge kulture postale otporne na gripu.

Ne samo to: te ćelije postale su otporne ne samo prema virusu gripe, nego i prema čitavom

nizu ostalih virusa, nalik ovome. Dva biologa izdvojila su supstancu koju su nazvali »interferon«. Ta nova supstanca, najvažnije otkriće moderne i buduće virologije, nazvana »interferon« zbog toga, jer je to u stvari druga etapa drugog otkrića, koje u ono doba nije imalo nikakvog odjeka i smatralo se biološkom zanimljivošću.

Radi se o pojavi koju su nazvali »interferencija« i koja je primjećena po prvi puta prije više od trideset godina, ali nije do otkrića interferona, dobila opće i valjano objašnjenje.

Godine 1931. Thung je u svojim pokusima primjetio da jedna vrsta ublaženog virusa, koja napada duhan, brani tu biljku od mnogo žesćeg napada tog istog virusa. Četiri godine kasnije, Talijan Magrassi postigao je iste rezultate na zečevima, s dvjema vrstama virusa žute groznice.

U oba slučaja moglo se raditi o pojavi imunosti, kao što je to slučaj kod vakciniranja, spontanoj ili preventivnoj, protiv zaraznih bolesti. Vjerojatno je ublaženi virus žute groznice, ubačen u organizam zečeva, izazvao stvaranje jednog specifičnog antitijela. Jest, ali ta pojava, ta interferencija postoji i kod biljaka, kod kojih se nikad nije moglo dokazati da ima pojava imunosti.

Findlay je 1937. godine najzad dokazao da se radi o novoj pojavi, različitoj od imunosti. Majmuni, umjetno zaraženi Rift Valleyevom groznicom, blagom virusnom bolešću, specifičnom za Sjevernu Ameriku, dobili su nakon nekoliko dana injekcije virusa žute groznice. Majmuni su obično veoma osjetljivi na žutu groznicu, koja je za njih, kao i za čovjeka, veoma opasna, vrlo često smrtna. Međutim, majmuni, koji su dobili te injekcije, ne samo da nisu uginuli, nego nisu ni dobili žutu groznicu ali su ozdravili, nakon stanovitog vremena i od Rift Valleyeve groznice. Findlay je predložio da se ta pojava nazove interferencijom, međudjelovanjem, koje se očituje u tome da jedan virus interferira s drugim, da mu priječi put, da mu onemogućuje da prođe u zdrave ćelije.

Kasnije je već bilo lakše dokazano je da interferencija postoji i u embrionalnim i odraslim tkivima u nervnim, epitelijalnim ili muskularnim tkivima.

Još nešto treba spomenuti, a to je u stvari najvažnije: dok se imunost razvija polako, te poneki put zahtijeva i nekoliko tjedana, interferencija djeluje odmah, trenutno.

U tome i jeste najveća važnost interferona. Opravdano je da interferon predstavlja veliku nadu medicine, naročito u pogledu virusnih bolesti. Veoma je lako moguće da će se jednog dana, kad učenjaci završe sva ispitivanja, pojaviti u apoteci kao običan lijek, koji će nas obraniti od dosad neuhvatljivih i nepobjedivih virusa.

Automobilska smrt

Stručnjaci su tačno izračunali, što se sve događa s automobilom i vozačem kad s 90 kilometara brzine na sat udari u drvo:

— U prvoj desetinki sekunde iskrivi se prednji odbojnik automobila, komadići stakla zarivaju se u drvo tri centimetra duboko.

— U drugoj desetinki sekunde pokrov motora jako se »zgužva« i skoro u istom času dignu i udari u sredinu vozila. Zadnji kotači koji se vrte, podignu se od zemlje; nos vozila potpuno se razbije; na okvir automobila počine djelovati razorna snaga težine 2,5 tone. Vozačevo tijelo još uvijek je pod utjecajem prvobitne brzine vozila. Ta sila dvanaest puta je veća od zemljine težine; vozač je tada težak skoro 1600

kg! U koljenima mu iskaču zglobovi.

— U trećoj desetinki sekunde vozač se diže sa sjedišta, tijelo mu se uspravlja, slomljena koljena upiru o prednju ploču, glava se primakne zaslonu protiv sunca, prsa su nad volanom.

— U četvrtoj desetinki sekunde, kad je prednji dio automobila potpuno uništen, zadnji dio vozila još uvijek ima 55 kilometara brzine na sat. Vozačevo tijelo juriti tada 90 kilometara brzine na sat. Motorni blok tezak pola tone udari u drvo, zadnji dio vozila tako je visoko da se dotiče nižih grana drveta.

— Kad prođe još pola sekunde, vozačevi grčevito stisnuti prsti savijaju volan u vodoravni polo-

žaj. Sila teže pritiskuje vozača na osovinu volana, komadići stakla zarivaju mu se u prsa i pluća i počinje krvarenje.

— Desetinku sekunde kasnije, sila je tolika da vozaču čupa noge iz čvrsto zavezanih cipela. Šasija se lomi po sredini. Vozač udara glavom o prednje staklo. Zadnji dio vozila udara o tlo vrteći kotači zarivaju se u zemlju.

— U sedmom djeliću sekunde karoserija se savija i spljošti, zakovice i vijci popuštaju, pritisak izbija vrata. Sjedište izleti naprijed i nabode vozača na osovini volana. Iz vozačevih usta udari krv, pritisak mu zaustavlja srce i nastupa smrt.

Od sudara u drvo prošlo je samo sedam desetinki sekunde.

ZENA I DOM Pretjerana mršavost kod žena

Za žene koje žele smršaviti postoje brojne djele, sistemi ishrane, pa čak i posebni prehrambeni proizvodi. Za suprotne slučajeve toga nema, iako postoji znatan broj žena koje bi htjele dobiti na težini.

No nisu svi slučajevi mršavosti isti. Moramo razlikovati mršavost od mršavljenja. Mršavost je normalno stanje kod nekih ljudi koji usto mogu biti najboljeg zdravlja. Mršavljenje, međutim, je prigodno, može i stalno napredovati, a uzrokovano je momentalnim lošim stanjem zdravlja. Možda se radi o jednom općenitom oslabljenju organizma, o psihičkoj iscrpljenosti, neurednom radu kojeg organa, disfunkciji žlijezda s unutarnjom sekrecijom, itd. Kod slučajeva mršavljenja mora liječnik pronaći uzrok, a uz liječenje može dobrom ishranom ubrzati oporavak.

Ali kako da se oporave one od prirode »suhe žene«, i da li su zbilja preslabe. Postoje mnoga mišljenja koliko mora biti težina u odnosu na visinu, ali u stvari tu nam ne može poslužiti ni-

kakva tabela, jer to ovisi o konstrukciji svake pojedine osobe. Na pr. žena sitnijeg kostiđu, visoka 160 cm, teška 50 kg ne mora biti pretjerano suha, dok druga teži visine i te težine ali jačih kostiju, izgleda skelet. Znači najbolje može svaka za sebe odrediti koja joj težina odgovara i nastojati da je održi. Najveća teškoća kod mršavih žena jest pomanjkanje apetita, a stanje se može promijeniti samo jednom super ishranom. Najteže je postići prve kilograma, kasnije već ide. Da se donekle mimoide pomanjkanje apetita, dobro je uzimati svakih nekoliko sati malu količinu hrane. Obično pred jutranji obrok svi osjećamo više apetita zato treba to iskoristiti i nešto više pojesti. Prvi jutranji obrok morao bi izgledati od prilike ovako: Uz šalicu mlijeka, kave ili kakaoa, treba uzeti plošku - dvije kruha s maslacem i demom ili medom, te još jedno jaje, ili jabuku ili kolač. Oko devet sati, šalica mlijeka ili nešto voća dovoljno je, a u jedanaest jedan ali zato bogatiji sendvič. Ručak

mora biti kompletan, raznovrstan, da barem malo izaziva apetit. Večera isto tako mora biti kompletan obrok, ali lagan. Kao dopuna jednoj djeliću za debljanje nema ništa bolje od mlijeka. Čaša toplog mlijeka koristit će i naveče jer nas naprosto predisponira na san, koji je naročito važan za oporavak.

Ne smijemo zanemariti gimnastiku, onu laganu koja ne zamarajući previše pomaže jačanje mišića. Gimnastika disanja, kruženja ruku, pružanja, pomaže u razvoju grudnog koša. Najidealnija gimnastika je plivanje, jer razvija skladno i zaobljuje mnoge neugodne izbočine.

Ten suhih žena također je jedan stalni problem, jer suhi ten na takvom licu izgleda još gore i kao da ne diše. Da ga osvježimo, potrebno je dnevno upotrebljavati dobru hranjivu kremu, namazati je preko čistog lica, pa dugo i uporno lupati sa tri najdulja prsta preko čitavog lica dok ne osjetimo toplinu na licu od pojačane cirkulacije. Ostatak kreme odstranimo s malo vate.